

Pomoč

Časopis študentk in študentov socialnega dela

Številka 1

Julij 2019

Letnik V

Brezplačnik



Glavni urednik
Renato Švara

Glavna oblikovalka
Teja Bakše

Uredniški odbor
Renato Švara, Teja Bakše

Članice in člani delovne skupine
**Michelle Risman, Jan Forjan, Rene Vremec, Petra Mišica,
Anže Trček, Robert Žerjav, Teja Bakše, Renato Švara**

Lektura
Špela Sanabor

Oblikovanje in naslovnica
Teja Bakše, Renato Švara

Tisk in naklada
Demago d.o.o.

Izid
Julij 2019

Število izvodov: 100

Po moč pripravlja Delovna skupina za študentski časopis
Fakultete za socialno delo.

Časopis izhaja enkrat letno.

Članki izražajo stališča avtoric, avtorjev in ne nujno tudi
stališča uredništva Po moč.

Vse pravice so pridržane, vsak ponatis dela ali celota brez
pisnega dovoljenja uredništva ni dovoljena.

Brezplačnik.

Številko financira:

Študentski svet Fakultete za socialno delo.



SS FSD

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta
za socialno delo



dražge bralce in bralci!

Pred vami je najnovejša številka časopisa študentz in študentov Fakultete za socialno delo. Številka, ki je nekoliko drugačna, posebna, inovativna in seveda, priznava, malce pozná. Pred vami je 42 strani aktualnih tem v trenutnem svetu, ki so podane slozi kreativno izražanje na malce bolj nenavaden in freažy način. Je prototip in predvsem spodbuda za prihodnje delo naslednjih številz. Vsi, ki želite nekaj povedati ali izraziti na svoj način, toplo vabljeni k sodelovanju! Naj bo naslednje leto časopis večji, še bolj odštežan, naj s svojimi zgodbami pretrese temelje fakultete in naj se razvijá v nepredvidljivo smer razburljivega, norega in čudovitega. Letos pa maksimalno uživajte ob branju!

vaša Renáto Švára in Teja Bažše



KAZALO

ABC 1

- Nevroznanost v socialnem delu...6
Vloga socialnega dela v vzgoji in izobraževanju...13
Sovraštvo zaradi ljubezni?...16

PROFESORICA SE PREDSTAVI

doc. dr. Irena Šumi...21

LITERARNI KOTIČEK

- Smisel...30
Izgubljena kravata..31
Beseda...32
TRENUTEK Z RENE...34

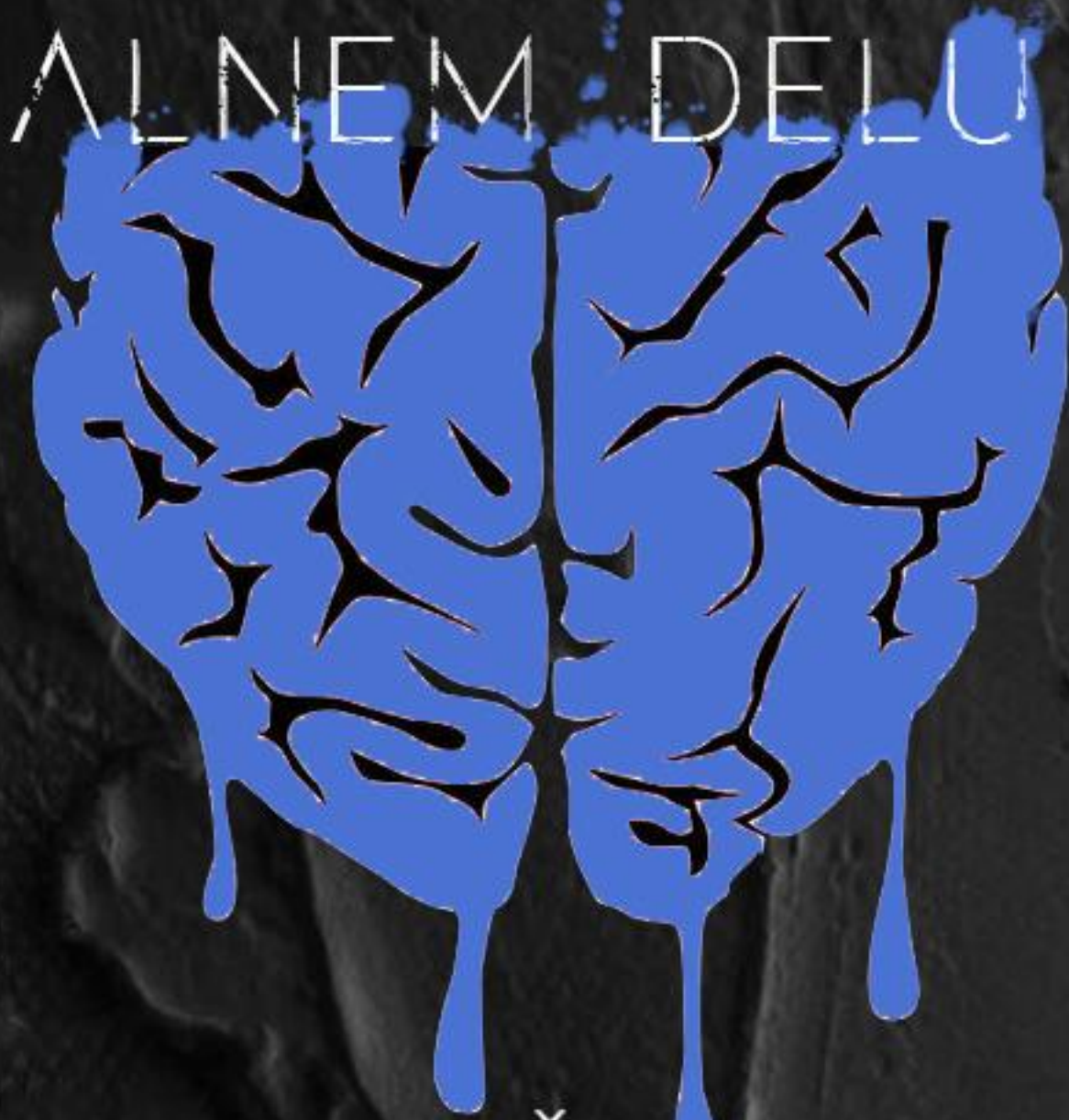
ABC 2

- In memoriam: Mijo Poslek...41
Aforizma...42



NEVROZNANANOST V SOCIALNEM DELU

V socialnem delu si duševne pojave največkrat razlagamo in jih obravnavamo kot interakcijo družbenih, socialnih, kulturnih in psiholoških dejavnikov, redkeje upoštevamo nevrobiološke. Preplet vseh dejavnikov in življenjskih izkušenj oblikuje možgane skozi celo življenje. Če človek doživi travmatičen dogodek ali živi v neugodnih razmerah dlje časa, to ne vpliva samo na njegovo duševnost, zgodijo se tudi radikalne nevrobiološke spremembe, spremembe v strukturi možganov. Ob spregledu nevrobioloških sprememb nas preseneča nezmožnost okrevanja ljudi predvsem v primerih, ko so uredili tiste življenjske okoliščine, ki so jim povzročale takšne in drugačne težave. Okoliščine, na primer prekinitev nasilnega odnosa, se lahko spremenijo, niso se pa s tem spremenile tudi povezave v možganih. Zaznavanje sebe, drugih in sveta še vedno poteka na enak ali podoben način kot prej, tudi v popolnoma kontrastnem in bolj ugodnem okolju. Spremembe se morajo zgoditi na vseh ali čim več nivojih, da jih ljudje lahko zaživijo.



BAKŠE TEJA

Socialno delo se na številnih področjih tako ali drugače ukvarja z duševnim zdravjem. V dialogu z ljudmi razpolagamo s komunikacijskimi veščinami, ne ukvarjamo pa se preveč s tem, kako komunikacijski in odnosni procesi sploh potekajo, kakšne učinke imajo in kako jih lahko uporabimo ne zgolj kot take, ampak kot orodje za namensko doseganje neke želene spremembe. V socialnem delu se ne ukvarjamo z nevrobiološkimi procesi, a nam znanje o teh lahko pomaga pri fleksibilnejši uporabi socialno-delovnih konceptov. Več plastno razumevanje pojavov ustvarja bolj celostno sliko, več prostora in orodja za spoprijemanje. Če se problemske situacije lotimo z enega ali dveh zornih kotov, lahko zaradi nepoznavanja

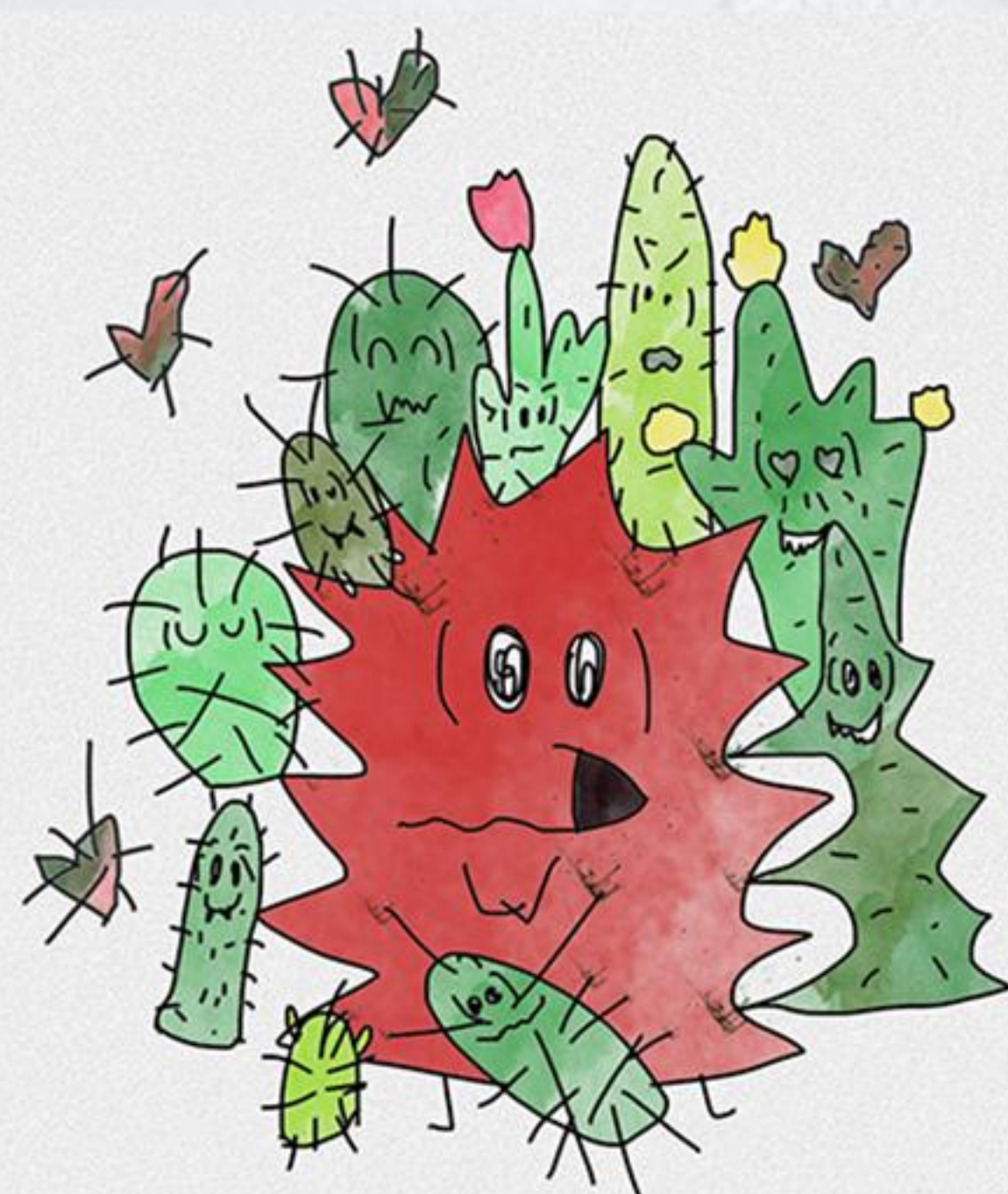
tretjega, četrtega in petega spodletimo. To ne pomeni, da potrebujemo za uspešno socialno delo operacijsko sobo in skalpel, vsekakor pa je izjemno pomembno, da razumemo omejitve in potencialne nevrobiološkega sistema, ki ovirajo ali omogočajo spremembe.

Za primer vzemimo novo odnosno izkušnjo, ki se zgodi v delovnem odnosu. Vemo, da se mora zgoditi nova izkušnja, ker se s tem odpre prostor za alternativno zgodbo. In če vemo, kaj se mora zgoditi, lahko ustvarimo kontekst za novo izkušnjo. Vsekakor je dobro vedeti, kaj se pravzaprav dogaja v tem procesu. Kadar gre za travmo, na primer, čas ne igra ključne vloge pri celjenju. Celjenje mora biti ciljno usmerjeno. Nevroznanost nam v tem primeru pomaga z razlago procesov nastajanja novih nevrskih povezav. Vseživljenjska nevroplastičnost možganov omogoča, da se ob novih izkušnjah ustvarjajo nove možganske povezave. Ustvarjanje novih možganskih povezav deluje po principu »neurons that wire together, fire together«. Na primer, če v trgovini doživimo panični napad, obstaja velika verjetnost, da se bo panični napad naslednjič, ko bomo v trgovini, ponovil. Zakaj? Možgani so povezali doživljanje v telesu z zunanjim dražljajem - okolico v trgovini. Največkrat se ljudje ustrašijo teh občutkov, si jih ne znajo pojasniti, se počutijo nore in se začnejo postopoma izogibati vse več situacijam - ne hodijo več v trgovino, na pošto, na avtobus,

včasih sploh ne več iz stanovanja. Nastane sekundaren strah (pred strahom). Kompleksnejše izkušnje so odzivi, pri katerih signali stečejo do amigdale, a ne dosežejo nevrokortexa. Takšne izkušnje doživljamo kot iracionalen strah, ker nima nobene nam znane logične razlage. Za primer takšnega telesnega spomina lahko vzamemo Maksov strah ob laježu psa. Maks nima nobene slabe izkušnje s psi. Ampak vsakič, ko zalaja pes, se Maks ustraši in doživi panični napad. Kakšne povezave se skrivajo za takšnim potekom doživljanja? Zgodilo se je, da je bil Maks izpostavljen hudi travmatični situaciji, ko ga je na ulici oropal moidoči in mu grozil z orožjem. V tistem trenutku je nekje v ozadju zalajal pes. Zgodila se je povezava teh dveh dražljajev. Maks tega laježa ni zavestno registriral, ostal pa mu je telesni spomin, ki se sedaj vsakič aktivira ob dražljaju laježa psa. Po enakem principu doživi Lina občutke groze, ko na ulici zavoha parfum, ki ga je nosil moški, ki jo je spolno zlorabil. Lina svoje olfaktorne zaznave ne poveže z doživljanjem ali ali pa je niti ne ozavesti, zato se ji zdijo intenzivne reakcije v telesu med mirno hojo še toliko bolj nenavadne. Vloga nevrokortexa je, da presodi, ali dane okoliščine zahtevajo akcijo. Če signali do tam ne pridejo, se amigdala ne bo deaktivirala v primerih, ko nevarnosti ni. Če se takšni dražljaji večkrat aktivirajo skupaj (dražljaji, ki aktivirajo amigdalno, in tisti, ki je ne), bo amigdala reagirala na nevtralne dražljaje, kakor da bi bila grožnja prisotna.

Včasih težko razumemo zakaj nekdo vztraja v nasilnem odnosu in vstopa v en nasilni odnos za drugim. V popularnem diskurzu se nasilje v intimnih odnosih še vedno povezuje z osebno odgovornostjo in prelaganjem krivde na žrtve nasilja, ker pač ne prekinejo odnosa in ne ustavijo nasilja. To na prvi pogled lahko zmotno drži, dinamika nasilja pa je v resnici

izbiramo neko variacijo svojega starša ali pomembnega drugega. Vsi socializacijski procesi se fiksirajo v nevrološki strukturi. To pomeni, da tisto, kar smo se naučili, da ljubezen je, takšno ljubezen bomo iskali v drugih odnosih. Če je bila naša izkušnja ljubezni travmatična, se je limbični sistem na ta način fiksiral, te travmatične scenarije pa bomo najverjetneje ponavljali in jih reuprizarjali v intimnih odnosih.



I am always attracted
to the same types
of personalities...



precej bolj kompleksna. Včasih občutke brezizhodnosti ustvarjajo grožnje povzročitelja, nepoznavanje svojih pravic in razpoložljivih oblik pomoči, največkrat pa bomo ugotovili, da ljudi v takšne in drugačne odnose fiksira občutek poznanega, domačega, pa tudi naučena nemoč. Pri oblikovanju partnerskega odnosa običajno

Zanimivi so tudi primeri, kadar se oseba, ki je bila spolno zlorabljena, vedno znova spušča v osebne in delovne odnose, v katerih je njeno telo zlorabljeno. V teh primerih gre za črpanje občutkov ugodja iz nasilja, ker je to edini vir endorfinov, ki je dovolj intenziven, da sproži občutke ugodja in sproščenosti. To absolutno ne pomeni, da si nasilja želi ali .

da je za nasilna dejanja povzročitelja odgovorna. Gre za vzorec, občutek poznanega - največkrat ne vejo, da je lahko drugače, da sploh obstaja alternativa, velikokrat nasilja niti ne doživljajo oz. prepoznajo kot nasilje. Ti procesi se ne odvijajo na nivoju zavednega, zato tudi racionalna odločitev za prekinitev nasilnega odnosa ne zdrži. Niti prekinitev nasilnega odnosa z umikom v varno hišo tako ne more biti edina niti dolgotrajna rešitev, ker je treba preurediti tudi limbično strukturo, da lahko zrahljajo težnjo po vrnitvi v nasilne odnose, da razvijejo nove pomene in predstave o ljubezni. Pri razumevanju travme ne smemo spregledati, da ni travmatizirana le oseba z neposredno izkušnjo nasilja. Travmatiziran je lahko tudi storilec, če nasilje ni v njegovem vedenjskem repertoarju. Prav tako je otrok, ki je bil priča nasilju, lahko doživel travmo preko vizualnih vtisov. Skratka, jasno je, da žrtev nasilja ne želi nasilnega odnosa in na nobenem nivoju ne more biti in ni kriva ali odgovorna.

Zdi se, da ljudje, ki že desetletja uživajo psihoaktivne substance, niso več dostopni za pomoč. Lahko vztrajamo in preizkušamo različne pristope, a na neki točki spoznamo, da so nevrobiološko obsojeni na takšno življenje. Zaradi poškodb možganov po poskusu samomora, zlorabe psihoaktivnih substanc, bolezni ali nesreč pride do dezinhibicije in omejenih možnosti regeneracije. Včasih se ljudje, ki so preživeli travmatske

izkušnje, sami od sebe odmaknejo in ne vstopajo več v odnose, ker so ves čas razdražljivi in se ne zmorejo prilagoditi novi situaciji. Ali pa če vzamemo za primer revščino. Zakaj revni otroci redkeje dosežejo višjo izobrazbo in so v povprečju kasneje v življenju karierno manj uspešni? Ne gre le za zunanje okoliščine, kot so stigma, nedostopnost izobraževalnih sistemov, diskriminacija, socialna izključenost, gre tudi za izpostavljenost neugodnim okoliščinam, stresu ali travmam. Otrok je v neugodnih življenjskih situacijah stalno pod učinki kortizola. Kortizol je silno uničujoč za možgane, zato je v vzgoji in izobraževanju razumevanje teh procesov ključno pri oblikovanju ustrezne pomoči otroku – dodatne razlage in inštrukcije najverjetneje ne bodo zadostovale.

Če ne poznamo nevrobioloških procesov, in jih ne prepoznamo v zgodbah ljudi, s takimi temami ne moremo delati. V socialnem delu se s predelavo travm neposredno ne ukvarjamo, omogočamo pa nove odnosne izkušnje in izkušnje normalizacije, v katerih se ljudje počutijo razumljene in sprejete. Kadar razumemo doživljanji Lize in Maksa kot iracionalni ali pa si ju ne znamo pojasniti, ju ne bomo mogli slišati in jima pomagati. Hkrati, če te procese razumemo, jih jima imamo možnost pojasniti.

Ko si človek razloži svoje doživljanje, bo to postalo bolj oprijemljivo. Šele ko vemo, kaj se dogaja, lahko začnemo iskati rešitve in ustvarjati kontekst za nove izkušnje. Nova izkušnja pomeni, da človek situacijo doživi, vidi in si jo razloži na drugačen način. Večkrat, ko se bo ta izkušnja zgodila (izkušnja, da se ob pasjemu laježu ne zgodi nič hudega, ali da kljub neprijetnim občutkom lahko ostaneš v trgovini, brez da bi se ti kaj zgodilo), večkrat se bodo ti nevroni sprožili skupaj, več mielina se bo ovilo okoli aksonov, ki jih povezujejo, hitrejša in boljša povezava bo med njimi. Z novimi izkušnjami razvijemo drugačne vzorce odzivanja (Lina v trgovini še vedno kdaj doživi občutek omedlevice in začuti razbivanje srca, a se svojih občutkov ne ustraši, tokrat ne zbeži iz trgovine in zmore nadaljevati z nakupovanjem). Temu procesu v socialnem



delu rečemo sprememba starih in stabilizacija novih zelenih vzorcev.

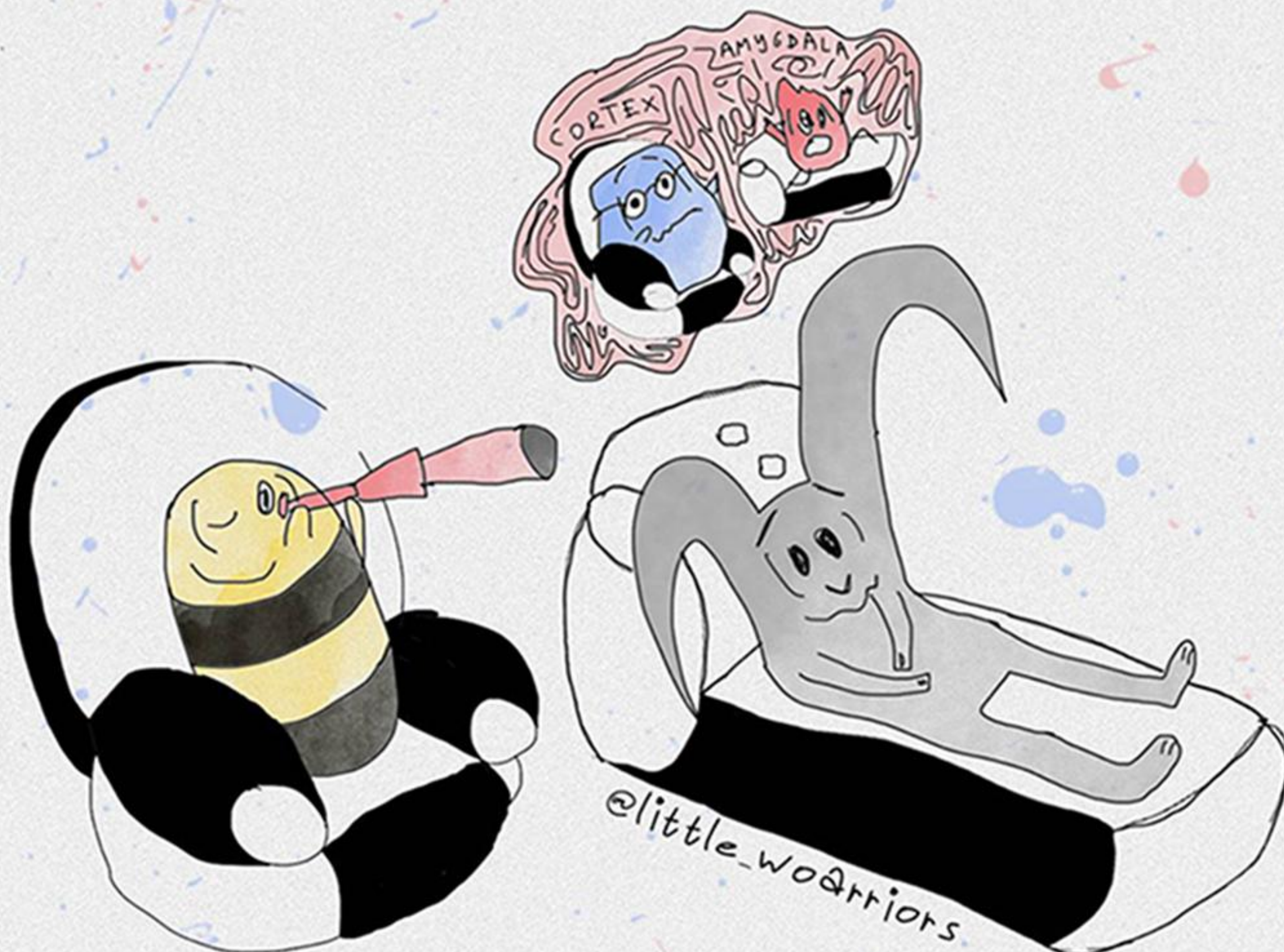
Kako nam v socialnem delu še lahko pomaga nevroznanost? Srečujemo se z ljudmi, ki so vključeni v več sočasnih obravnav, pogosto tudi v psihiatrično. Med epistemološkimi izhodišči in prakso psihiatrije in socialnega dela tiči globok prepad. Psihiatrija ima monopol nad duševnim zdravjem, čeprav se na težave v duševnem zdravju pretežno, če ne v celoti, odziva z medikamentozno terapijo. Psihiatrične institucije delujejo kot centri moči in sodelovanje s socialnim delom vztrajno, z razlogom lastne koristi in udobja, zavračajo. Zaradi fragmentiranih kompetenc in nesodelovanja strok nastajajo usodne vrzeli, ki puščajo posledice ljudem, ki potrebujejo pomoč. V socialnem delu nam manjka nevroznanstvenega znanja, razumevanja poteka duševnih težav in zdravljenja, pa tudi terminologije, ki bi nam bila v pomoč pri sodelovanju s psihiatrijo. Na drugi strani se dogajajo ponavljajoče se psihiatrične hospitalizacije in porast težav v duševnem zdravju, kljub sočasnemu porastu podpornih oblik in farmacevtskemu razvoju. Ker um nima prostorske dimenzije - ne moremo ga ne anatomsko ne funkcionalno locirati - zdravila ne morejo bit ena in absolutna rešitev za težave v duševnem zdravju.

Za celostno obravnavo moramo najti način kako priti skupaj za ljudi in z ljudmi. Socialne delavke (in delavci) smo zagovornice in govornice za ljudi, ki javnega glasu nimajo. Če želimo izvajati takšno prakso, je predpogoj, da si zagotovimo svoj glas znotraj medicinskega diskurza (in ga v dialogu skušamo obogatiti z jezikom socialnega dela).

Nevroznanost je pomembna tudi za nas osebno. Socialno delo zajema intenzivno čustveno doživljanje in odzivanje. Srečujemo se z ljudmi, ki imajo travmatične izkušnje. Te izkušnje same po sebi za nas sicer niso travmatične, a kadar poslušamo

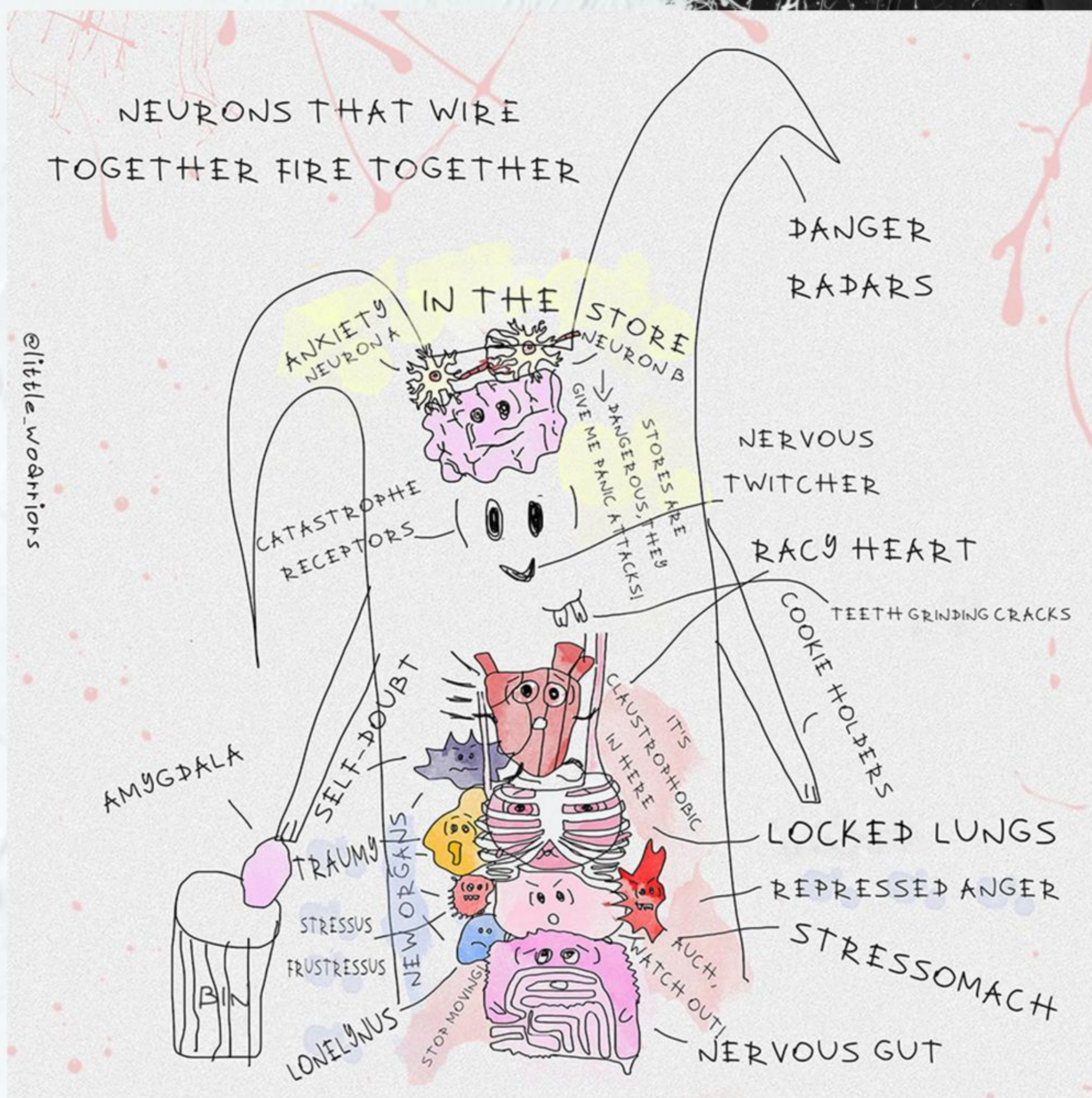
zgodbe ljudi, ki nam jih pripovedujejo z grozo na obrazu, bomo zaradi delovanja zrcalnih nevronov postali deležni te travmatične izkušnje. Začeli bomo doživljati podobno, kot doživlja oseba, ki nam o tem pripoveduje. Pride do ugaševanja limbičnega sistema, in posledično nastopi sprememba v delovanju avtonomnega živčnega sistema; postajati začnemo bolj razdražljivi, nemirni, nimamo več občutka varnosti in zahvaljujoč se zrcalnim nevronom, doživimo profesionalno travmatizacijo. Zato so v socialnem delu ključnega pomena različne oblike skrbi zase (intervizija, supervizija, timska podpora, samorefleksija, idr.), da te vsebine sproti predelamo, sicer se lahko kaj hitro znajdemo na poti k izgorelosti.

SUPERVISION



Izkušnje torej oblikujejo naše možgane, in obratno, naši možgani določajo, kako bomo doživljali sebe, druge in svet. Družbene in socialne spremembe so nujne, a je za kvalitetne spremembe treba preurediti tudi limbično strukturo in spodbuditi nastajanje novih nevronskih povezav. V socialnem delu moramo narediti prostor za nevroznanost. Poleg komplementarnega znanja nam nevroznanost služi kot kompas za

identificiranje primerov, za katere je socialno delo absolutno ali delno kontraindicirano. Izpostavila sem le nekaj nevroznanstvenih spoznanj, ki so pomembna za socialno delo, vsekakor pa lahko posplošim s trditvijo, da so možgani najpomembnejši človeški organ (po mnenju možganov). In kadar o sebi sporočajo obratno, da smo nepomembni, slabi, šibki, ničvredni, so še tako bolj potrebni naše pozornosti.



VLOGA SOCIALNEGA DELA V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU

MICHELLE RISMAN

Zadnji dve leti sem imela tako v okviru prakse kot tudi prostovoljno, priložnost sodelovati z eno izmed ljubljanskih osnovnih šol. V tem obdobju sem od blizu spoznala kako poteka in kaj zajema delo svetovalne delavke na šoli, kaj je že dobro in kje bi bile potrebne nujne spremembe, ki bi otrokom olajšale in omogočile bolj pozitivno izkušnjo obiskovanja osnovne šole. Dobila sem namreč občutek, da so otroci vedno manj navdušeni nad šolo, nad tem kako deluje šolski sistem in zaposlenimi.

Tekom študija socialnega dela sem kar nekaj let opravljala prostovoljno delo v dnevnem centru za otroke in mladostnike, kjer sem lahko videla nezadovoljstvo in razočaranje otrok nad šolami, katere obiskujejo oziroma so jih takrat obiskovali. Velikokrat so se pritoževali nad načinom dela učiteljic in učiteljev in njihovim odnosom do njih. Govorili so o raznih oblikah verbalnega nasilja, od poniževanja, norčevanja, posmehovanja in ustrahovanja. Kot da to samo po sebi še ne bi bilo dovolj, se je nasilje po navadi dogajalo pred celotnim razredom, kar je situacijo samo še poslabšalo, otrok pa je pogosto dobil še večji odpor do obiskovanja pouka pri določeni učiteljici ali učitelju. Prav tako sem imela priložnost slišati ogromno kritik glede količine dela, ki ga otroci in mladostniki danes dobijo tekom šolanja in teh je zadnje čase vedno več. Človek bi mogoče najprej pomislil, da dandanes otroci niso več navajeni toliko delati, kot so bile tega vajene prejšnje generacije (tako je, vedno več

je tudi različnih člankov, ki pišejo o tem, da so šole otrokom preveč prijazne), a iz svojih izkušenj lahko povem, da imajo otroci v drugem razredu več dela, kot pa sem ga sama imela na fakulteti. Vsak dan po več strani domače naloge, pri vsakem predmetu. Da ne omenjam popoldanskih krožkov in hobijev, ki jih otroci obiskujejo, pa naj bo to na lastno željo ali na željo njihovih staršev. Žal je danes slednja veliko bolj prisotna. Tako imajo otroci polno zapolnjene dopoldneve, ko so v šoli, popoldneve pa zapolnijo z raznimi hobiji. Kaj kmalu se lahko zgodi, da hobi ni več hobi, ampak nekakšna obveza.

In kot da vse to še ni dovolj, v šolah otroci velikokrat ne dobijo dovolj oziroma ustrezne podpore in pomoči, da bi jim bil proces šolanja vsaj malo olajšan, bi ga imeli raje in bi jim bil bolj »pisan na kožo«. Med opravljanjem študijske prakse in prostovoljnega dela sem lahko videla, da v šolah vsekakor manjka ogromno pogovorov, preko katerih bi lahko izvedeli in razumeli, kaj posamezen otrok potrebuje in želi ter tako skupaj z njim poiskali načine, da mu bo v šoli čimbolj prijetno in bo od procesa šolanja odnesel kar največ. Primanjkuje sodelovanja z otroci. Tistega sodelovanja, ko se z otrokom usedeš, ga aktivno poslušаш in skupaj z njim odkrivaš in raziskuješ kaj potrebuje zase. Žal se otrokov glas v šolah redko sliši, pri tem pa bi morala ključno vlogo igrati šolska svetovalna služba, ki je po mojem mnenju namenjena prav temu.

Slišati otrokov glas in delati skupaj z njim. Tekom opravljanja prakse na eni izmed osnovnih šol sem imela možnost vpogleda v delo svetovalne službe in ves čas sem se spraševala, zakaj tega dela ne opravlja raje nekdo iz stroke socialnega dela.

Menim, da je socialno delo v vzgoji in izobraževanju, lahko dragocen prispevek in lahko sistemu ponudi nekaj novega, svežega. Imamo ogromno spretnosti in veščin, pridobili smo znanje glede sodelovanja z družinami otrok, z drugimi organizacijami, ožjo in širšo skupnostjo, podkovani pa smo tudi znanjem na družbeni in politični ravni. Najbolj pomembno pa se mi zdi dejstvo, da znamo vzpostaviti pristen osebni odnos, kjer poteka sodelovanje v varnem, zaupnem prostoru, z upoštevanjem želja in potreb vseh udeleženi. Kot socialne delavke bi lahko pri delu z otroki imele vlogo spoštljivega sogovornika, nekoga ki otrokom dá prostor, da so lahko slišani. Po mojih izkušnjah je namreč njihov glas preslišan, v ospredju pa želje odraslih. Socialno delo lahko po mojem mnenju prispeva k bolj prijazni in vključujoči klimi, kjer imajo otroci svoj glas, se jih sliši in spoštuje.



Žal pa je svetovalna delavka, s katero sem imela možnost sodelovati, ravnala ravno nasprotno z vsem napisanim. Pri delu otrokom ni dala ne prostora in ne glasu, da bi izrazili svoje želje, potrebe in težave. Namesto da bi jih povprašala o tem, kako situacijo vidijo oni, je v pogovor stopila z vnaprej formuliranim problemom (kot ga je videla ona) in pa vsemi potrebnimi koraki, kako ga rešiti. Vedno je bilo prisotno vsiljevanje njenih prepričanj in idej glede tega, kaj otrok potrebuje. Po navadi so bile to popravljene ocene ali pa nemoteče vedenje med poukom ali na hodniku. Niti enkrat nisem zasledila, da bi otroka vprašala zakaj ima negativne ocene in zakaj se na določen način vede, kako on vidi situacijo in kaj si želi. Dobila sem občutek, da ne zna ustvariti varnega in zaupnega prostora, otrokom se ni pridružila, niti ni uporabljala jezika,



ki bi jim bil lažje razumljiv. Pogovor je ves čas vodila (če lahko temu rečem vodenje) s pozicije moči, otroku je jasno dala vedeti, da nima nobene izbire, niti besede glede tega kaj se mu dogaja in kaj bo moral narediti. Na določene trenutke je bila nesramna, sarkastična ali pa celo žaljiva. Tekom pogovorov je bilo celo meni neprijetno in težko si predstavljam, kako je bilo šele otroku. Prav tako otrokom potem ni dala prostora, da bi se veselili, ko so dobili dobro oceno. Vedno je bil njen odgovor »ne bodi preveč srečen, še ogromno dela imaš«. Ob tem sem večkrat pomislila kako lahko takšna oseba dela z mladimi? Kako je to dopustno? Bila sem šokirana in brez besed.

Kot vidimo, bi lahko socialno delo doprineslo res ogromno v sistem vzgoje in izobraževanja. Žal pa ima socialno delo v šolskem prostoru vedno manj prostora, vedno manj se ga resno jemlje, v ospredju so drugi profili, ki imajo prednost zaradi pedagoške izobrazbe. Ugotovila sem, da lahko prav ta izobrazba, ki je tako zelo pomembna in »nujna« za delo v vzgojno izobraževalnih ustanovah zares ne pomeni nič, če oseba ne zna korektno in kompetentno opravljati svojega dela ter znanj in veščin iz predavanj vnesti v prakso. Še zdaj se sprašujem, kako je lahko pedagoški izpit odločilen faktor pri zaposlitvi oseb, ki bodo delale z otroki. Zdi se mi, da imamo socialne delavke ogromno znanja za delo z mladimi, družinami in ostalimi področji populacije. Tisto »bistveno« znanje, ki nam manjka in je tako zelo pomembno, bi pa brez težav razvile in osvojile tekom opravljanja dela

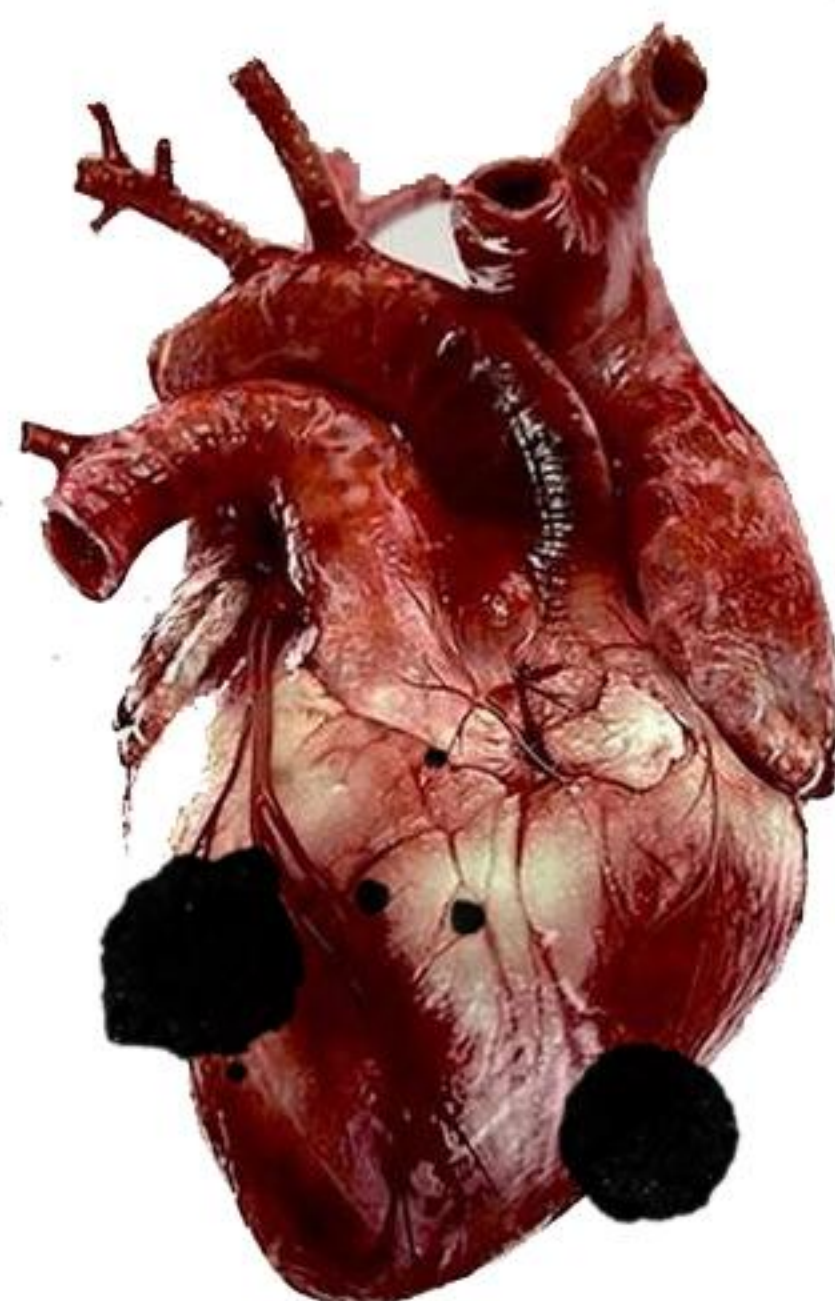
in z rednim izobraževanjem. Med opravljanja prakse na osnovni šoli sem tako imela (poleg vseh izkušenj, ki sem jih pridobila) priložnost videti, na kakšen način ne želim delati in kakšnega odnosa z otroki ne želim vzpostavljati. To bom vsekakor vzela kot pomembno popotnico za nadaljnje delo v stroki socialnega dela.

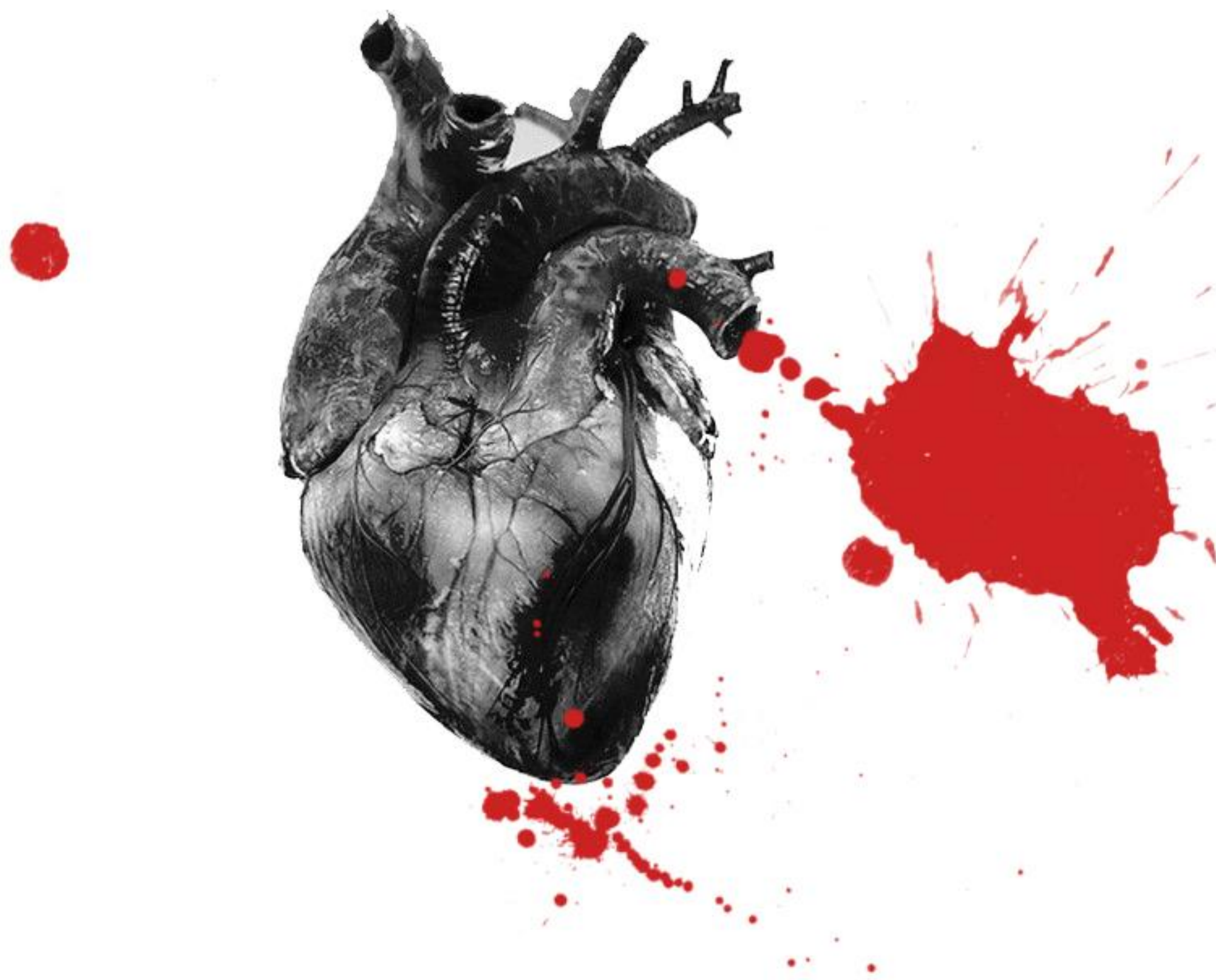


SOVRAŠTVO ZARADI LJUBEZNIJ?

V življenju gre vsak skozi različne stiske, doživljamo poplave problemov, ki nas prizadenejo ob najrazličnejših obdobjih našega življenja; zaradi osebnih nezadovoljstev, zaradi družine, prijateljev, šole, službe. Ko ljudje ne zmoremo več sami reševati vseh problemov, ko več ni dovolj, da se zaupajo prijatelju, ki jim vedno stoji ob strani, ko dejansko zbolimo za duševno boleznijo, se zatečemo k psihologom, psihiatrom. K njim gremo z namenom, da bi nam pomagali, nas usmerjali, nas celo do neke mere »ozdravili«. Velikokrat se zgodi, da nam na tak način celo uspe. Žal pa se zgodi tudi, da nam ne. In včasih je problem pač preveč kompleksen, včasih enostavno ne moremo samo spiti tistih antidepresivov, da bi življenje postalo bolj ugodno. Včasih pa je problem ravno v strokovnih delavcih, ki nas ne jemljejo resno ali še hujše, ki z nami ravnavajo povsem neetično in v skladu z njihovimi osebnimi prepričanji, ki večkrat niti niso moralna.

Tako se je zgodilo tudi v primeru, opisanem v knjigi Dragana Petrovca, ki nosi naslov Nasilje pod masko. Ani Dragičević se je zgodila, po mojem mnenju, neizmerna krivica. Peljali so jo k psihiatrinji, ki je bila celo nekdanja direktorica hrvaške psihiatrične bolnišnice. Povod za to, kot so trdili starši je bil, da je deklica zasvojena z drogami. Hospitalizirali so jo brez njene privolitve, saj sploh še ni bila polnoletna – starši so se odločili, da je to nujno in tako se je tudi zgodilo. Tudi, ko so jo kasneje, še pred polnoletnostjo po dveh letih »zdravljenja« odpuščali iz bolnišnice, so starši trdili, da ima vedenjske motnje in proti njeni volji so jo znova zadržali v psihiatrični bolnišnici še tri leta. In čemu? Deklica je imela intimno prijateljico – bila je istospolno usmerjena, starši pa tega nikakor niso mogli sprejeti. Namesto tega so jo na milost in ne milost prepustili psihiatrični bolnišnici (Petrovec, 2015).





Psihiatrinja, ki bi to krivico staršev morala uvideti, se upreti in delovati v skladu s Hipokratovo prisego (katere en izmed začetnih delov se glasi: »Medicinske ukrepe bom uporabljal v korist bolnikov po svoji moči in svoji sodbi; če pa je to njim v pogubo in krivico, prisegam, da bom to preprečeval.« (navedeno v Močnik Drnovšek, 2008)) je starše podprla in ni gledala na dobrobit pacientke. Tudi po tem, ko je celoten primer prišel v javnost, zdravnica ni bila deležna ustreznih sankcij – sicer so jo zamenjali kot direktorico, vendar je vseeno ostala na svojem delovnem mestu v bolnišnici (Petrovec, 2015).

Na koncu je deklica kljub temu potrebovala terapijo – vendar ne zato, ker je istospolno usmerjena, ampak zgolj zato, ker so v času hospitaliziranja nad njo izvajali postopke, ki so ji povzročili travme. Kot je tudi sama opisovala, so jo med drugim celo privezovali na posteljo, jo oblekli v prisilni jopič. Izpostavljena pa je bila tudi nasilju starejših pacientov (Petrovec, 2015).

In kaj storiti, ko zataji zdravstvo? Ko ustanove, ki bi morale delati v tebi v prid, počnejo ravno nasprotno? Ko zataji sam zakon? Posameznik sam, težko kaj.

Ob koncu osnovne šole, sem začel čutiti, da ne sodim v družbo vrstniških fantov. Nikakor se nisem mogel poistovetiti z njihovimi izjavami, občutki, niso me zanimale iste stvari kot so zanimale njih. Niso me zanimale punce. Vsaj ne v seksualnem smislu. Že od trenutka, ko sem si uspel priznati, da sem gej, sem vedel, da to ni nekaj, na kar sem lahko ponosen, niti nekaj kar lahko kar tako priznam še drugim. Zato sem vse skupaj potlačil. Med začetki v srednji šoli sem poskušal biti v zvezah s puncami. Ob določenih trenutkih sem celo pomislil, da mogoče gre za zaljubljenost in počutil sem se normalno... Vse dokler se nisem. Ko so zveze postajale vedno bolj resne, ko so se v meni začeli redno prebujati hormoni, mi je že moja podzavest govorila, da delam nekaj, kar v bistvu nočem. Trudil sem se, da bi stvari bile drugačne. Svoje upe sem položil celo k veri, molil sem, da me »Bog« odreši teh misli in me naredi normalnega. Dokler se nisem zavedel, da škodim samemu sebi. Spoznal sem, da bom srečen le, če začnem živeti tako, kot si dejansko želim. Popolnoma sem spremenil svoj življenjski stil. Nisem bil več odprta oseba, ki je rada hodila na pijače in se zafrkavala z vrstniki, vendar sem se družil po večini s puncami, ki so dajale vtis, da me bolj razumejo. Prvič po dolgem času, sem se spet začel počutiti, kot da nekam sodim.

O svoji spolni usmerjenosti nisem povedal staršem vse do konca lanskega leta (2018). Čeprav vse skupaj niso sprejeli najboljše in so stvari bolj kot ne potlačili, so me kljub temu sprejeli do te mere, da mi stvari niso očitali, da me niso kaznovali, od mene zahtevali spreobrnjenja ali še kaj hujšega.



In lahko bi. V naši državi, še vedno ni z zakonom prepovedana tako imenovana spreobrnitvena terapija. Sam pojem je po moje bolj znan v Ameriki, kot Conversion therapy. Greza terapijo, ki jo v Združenih državah Amerike prakticirajo že več kot sto let. Skozi razvoj same terapije, so se pojavili različni pristopi in tehnike - ki so variirale vse od terapije averzije, s povzročanjem slabosti, bruhanja, paralize, do električnih šokov ali drugega fizičnega nasilja. Dandanes se poslužujejo intenzivnih pogovorov. Ocenjeno je, da je v ZDA skoraj 700.000 LGBT odraslih oseb šlo skozi take terapije, ki so jih vodili licencirani strokovnjaki ali verski svetovalci, terapije pa je bilo deležno tudi okrog 350.000 mladoletnikov, kot ugotavljajo na Inštitutu Williams (Mallory, Brown in Conron, 2018).

Vse skupaj je v nasprotju z Ameriškim psihološkim združenjem (American Psychology Assosiation), ki se zavzema za prepoved tovrstne terapije in svetuje staršem, skrbnikom, mlajšim in njihovi družini, da se izogibajo spremembi istospolne usmerjenosti, ki prikazuje homoseksualnost kot duševno bolezen in naj poiščejo psihoterapijo, socialno podporo in izobraževalne storitve, ki nudijo točne informacije o spolni usmerjenosti in seksualnosti, da bi povečali podporo v družini in šoli in zmanjšali odklanjanje pripadnikov seksualne manjšine mladostnikov (Mallory, Brown in Conron, 2018).

Ravno v tem tednu so na ameriški novinarski strani CNN spet pisali o primeru zlorabe človekovih pravic v Združenemu kraljestvu (kjer je prav tako zavrnjena ideja o možnosti spremembe oziroma ozdravitv istospolne usmerjenosti). Taylorja, fanta, geja, v 20ih letih, so člani lokalne cerkvene skupnosti prepričali, da gre na terapijo. Tam so od njega pričakovali, da govori o otroških travmah in deli svoje spolne izkušnje z moškimi.

Zaradi tega je Taylorjevo mentalno stanje utrpelo poškodbe; začel je misliti na samopoškodovanje, sanjal je o samomoru, padel tudi v depresijo. Čeprav je zdaj že znano, da take terapije povečujejo tveganje za depresijo in samomor, so po večini Evrope še vedno povsem legalne (Picheta, 2019).

Sam sicer ne poznam primera kot je tak v Sloveniji, poznam pa primere, kako v Baptistični cerkvi Murska Sobota, duhovniki z molitvijo poskušajo narediti iz homoseksualne osebe heteroseksualca. Šlo je za fanta iz moje okolice, ki se je zaupal pastoru te cerkve, v pričakovanju, da ga bo s svojimi besedami pomiril in mu dal nek notranji mir. Namesto tega ga je povabil k bogoslužju, kjer so vsi prisotni molili za njega, na njega polagali roke in skoraj da ne kričali k svojemu Bogu, da bi mu pomagal.

Vse skupaj bi lahko nekoga spominjalo na izganjanje hudiča, proces, za katerega je v sodobni družbi težko najti kakšnega pristaša. Že leta 1979, so na Finskem strokovnjaki, ko je prišlo do izganjanja zlih duhov iz homoseksualca (20 letnega študenta), ugotovili, da te metode bolj škodujejo, kot pa pomagajo »pacientu«. Vse skupaj je bil en velik placebo efekt (Ross in Ståström, 1979).

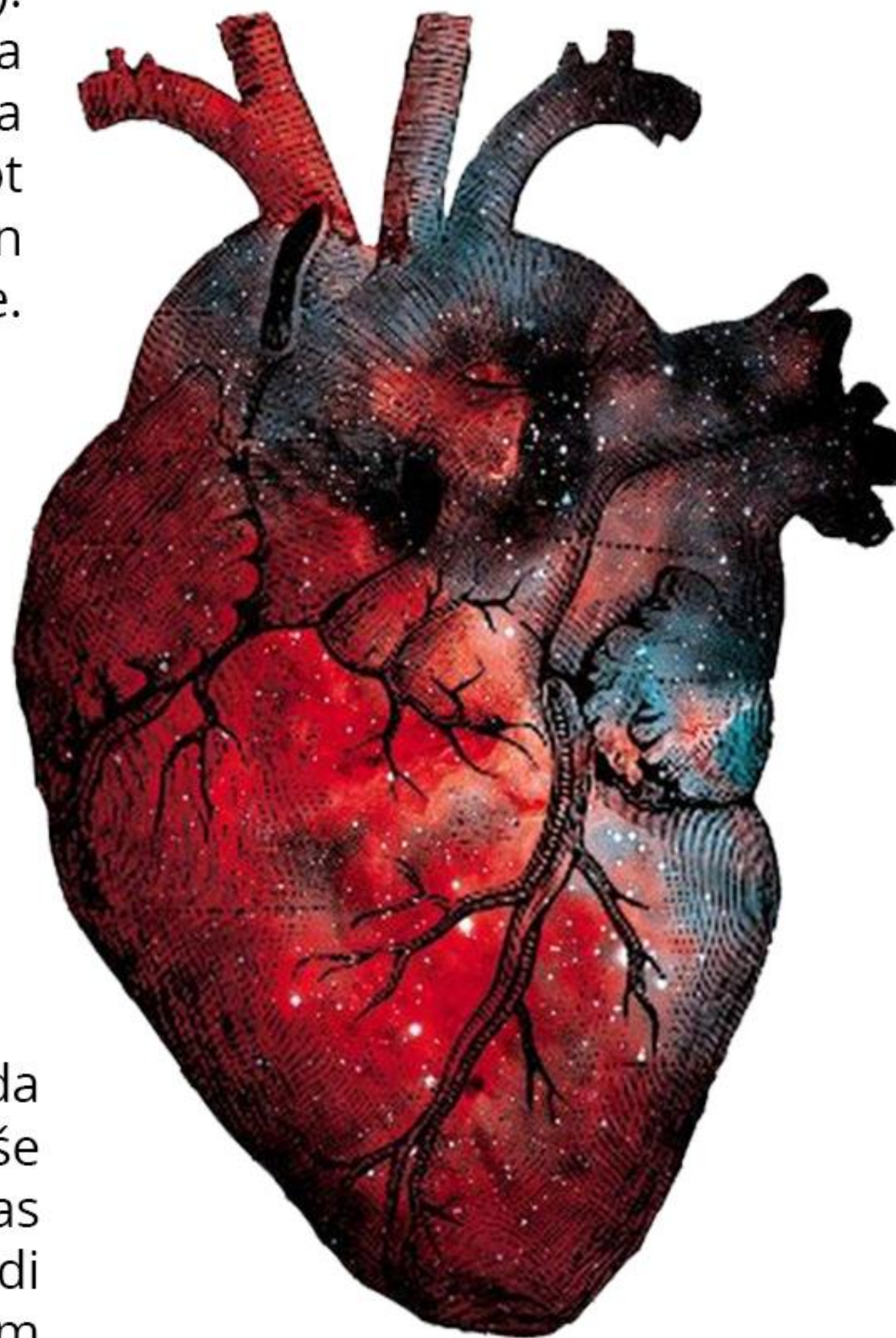
Čeprav postajajo tematike o takih ali drugačnih zlorabah LGBT oseb čedalje bolj medijsko izpostavljene (nedavno nazaj je celo izšel film posnet po istoimenski biografiji Gerrarda Conleyja, *Boy Erased*, z zvezdniško zasedbo), nasploh v javnosti se več govori o tem, še vedno država ne naredi dovolj, da bi zakonsko zavarovala manjšino. Prav tako se tudi sama skupnost ne zavzema dovolj na glas, za neke dejanske

spremembe. Nedavno nazaj, v letu 2015, je v Sloveniji potekal vsem dobro znan referendum, ki so ga sprožili nasprotniki istospolnih porok in posvojitvam teh družin. Državni zbor je na seji sprejel zakon, ki bi omogočal, da se istospolne zakonske zveze obravnavajo enako kot raznospolne, nato pa je bil s pomočjo referendumu zakon zavržen. Več kot polovica vseh, ki so glasovali so bili proti uveljavitvi tega zakona. Sicer je potem nekaj let kasneje v veljavo prišel zakon, ki omogoča sklenitev partnerske zveze dvema moškima ali dvema ženskama, kar jima prinaša enake pravice in dolžnosti kot zakoncema v zakonski zvezi, z izjemo, da ne moreta posvojiti otroka. Hkrati se ob sami sklenitvi te partnerske zveze ne uporablja beseda poroka; se pravi, s tem nismo dosegli kaj preveč v smislu zagotavljanja enakopravnosti vsem članom družbe.



Imamo se za civilizirano družbo, vendar se v 21. stoletju, še vedno, bolj ali manj za ozadjem tako Cerkve kot zdravstvene stroke, dogajajo stvari, ki nasprotujejo vsem »modernim« vrednotam in morali. In kaj je najhujše? Še vedno obstajajo ljudje, ki te stvari podpihujejo. Ljudje svojo neodobravanje istospolno usmerjenih, transspolnih oseb in vseh ostalih pripadnikov LGBTIQ+ skupnosti opravičujejo skozi vero, prepričanje o zgoljenem načinu biološke reprodukcije in prepričanje o normalnosti (ki verjetno sploh ne obstaja). Dokler se ne bo spremenila mentaliteta družbe, ki podpira taka dejanja, tako posredno kot neposredno, se bodo krivice (in prekrški) žal še naprej dogajale.

Kljub vsemu kar se trenutno dogaja po svetu in kar se dogaja v moji lastni državi, imam po tihem kanček upanja, da se bodo stvari izboljšale in da bom v prihodnosti s ponosom, z roko v roki hodil po mestu s svojim partnerjem, brez strahu, da bi naju okolica preveč obsojala. In če to upanje še malo bolj nadgradim, bi v drugi roki rad držal svojega otroka, ki bo imel dva ljubeča očeta.



Ljudje se ne zavedajo, da svojim sovraštvom do naše skupnosti ne sovražijo le nas kot posameznike, ampak tudi našo ljubezen. In v kakšnem svetu živimo, ko se pri nekaterih lahko pojavi sovraštvo do same ljubezni?

Viri

- Mallory, C., Brown N.T., T., Conron J., K. (2018). Conversion Therapy and LGBT Youth.
- Močnik Drnovšek, V. (2008). Hipokratova prisega in njen pomen za medicinsko deontologijo. *Keria*, 10(1), 33-51.
- Petrovec, D. (2015). *Nasilje pod masko*. Ljubljana: Sanje
- Picheta, R. (2019). 'A legal form of abuse': Conversion therapy is lurking in the shadows.
- Ross W., M, Stålström W., O. (1979). Exorcism as psychiatric treatment: A homosexual case study. *Archives of Sexual Behavior*, 8(4), 379-383

PROFESORICA SE PREDSTAVI

DOC. DR. IRENA ŠUMI

Sprašuje Teja Bakše



Kaj vam je najbolj všeč o sebi?

Najprej mi je všeč način, kako zastavljate to vprašanje: nekje proti 40. letu sem odkrila, da je res, kar so mi govorili nekateri starejši ljudje, da se človek skozi vse življenje nekatere stvari odkrivamo tako, kot da vse, kar smo, ni v resnici samo integriran na način, ki je oddaljen od lastnega jaza: o sebi katero sploh čez leta in leta odkrijemo pri njej funkcijo, za kaj kot modrost gledala kot pač nekaj, kar starejši ljudje izrečejo. Potem sem odkrila, da se Na ta način mi je lahko všeč, da lahko odkrivam take čisto nove stvari pri sebi, in da pri tem ohranjam humor. In da mi je staranje po tej plati zelo všeč, ker je nekakšna pustolovščina, drugačna in skoraj bi rekla, boljša od tistih v prejšnjih obdobjih življenja.

Najljubši spomin iz otroštva.

Nisem prepričana, da je to moj najsrečnejši spomin, je pa eden najmočnejših. Do mojega četrtega leta smo živeli v Kamniku, nato smo se preselili v Ljubljano. Imela sam kake tri leta in pol, bil je jesenski dan s tako močno, gosto rumeno svetlobo. Gledala sem skozi balkonska vrata vzdolž po ulici, kjer je rasla velikanska vrba žalujka, vsa okopana v luči. Prosila sem Lenčko, našo tedanjo gospodinjo, če grem lahko ven, ker je tako močno rumeno obleči plašček. Nekako ji nisem verjela, in je rekla, da najbrž ni zelo toplo – morala je biti jesen – in da moram potem šla ven in proti vrbi in Lenčka me se mi je zdelo nemogoče, da bi bil lahko v takšni luči mraz. Res sem oblečena z nekako mrzom, da je Lenčka me gledala z balkona, imela je seveda prav, bilo je razumljivo, vendar nisem bila zaposlena z vtisom, da me je Lenčka jem nad tem obiljem luči in hkratnim mrzom, da sem pa sem bila razočarana, temveč navdana s čudenjem najinim pogovorom gledala z neko ginjenostjo, da je prepoznala mojo željo, da preizkusim svoje razumevanje sveta, in da se je bala, da bom razočarana. Mislim, da je pripetljaj moj prvi zavesten spomin na doživetje empatije: ko sem prvič prepoznala, »prebrala« čustva v drugem, odraslem človeku, in sem to ozaveštila. Lenčka potem ni šla z nami v Ljubljano, kar je bila velika izguba mojega otroštva in življenja.



“Zapleten selfie, ki je napol uspel :-)”

Kaj počnete v prostem času?

Prosti čas si zelo težko vzamem, ker je že tako – in vedno bolj tako – da najraje delam. Imam izrazito deloholične navade, in odvadila sem se zaradi tega sekirati. Če pa si ga vzamem, potem mora biti delaven. Najraje vrtnarim okrog hiše. Najraje v kakem precej vročem vremenu, kar ves dan, ker je potem zvečer tisti občutek popolne fizične zgaranosti in dodatnih pet litrov zraka v pljučih nenadomestljiv. Imam tudi nekaj takega kot hobi: bele vezenine. Svoj čas sem veliko tudi sama vezla, pletla in kvačkala, zdaj za to nimam več časa, imam pa majhno zbirko tovrstnih vezenin še od babic, prababic, tet in pratet, in od mame, nekaj malega sem tudi sama nakupila na raznih potovanjih. Najboljše so francoske bele vezenine na lanenem platnu v času med zadnjo četrtino 19. in prvo četrtino 20. stoletja. To zbirko je kajpada treba tudi negovati, pa si vsako pomlad vzamem čas in jih preperem in razobesim po stojalu za perilo in občudujem. Imam eno obsesijo: Star Trek in sploh žlahtno znanstveno fantastiko. O Star Treku tako rekoč vem vse in vsakih nekaj let na novo pogledam vse serije in vse filme. Navadno ob likanju. Imam tudi dva majčkena vnuka, ki sta res, kakor so mi starejši ljudje vedno govorili: še večje veselje kot tisto, ki ti ga dá lasten otrok, ki prinese tudi neizmerne odgovornosti. To, kar mi niso povedali je, kako vnuke človek med obiski pogreša.



"Včasih naredim tudi torte, najraje sirovo s čokolado. Tole so primerki:"

"Gojim na kupe rastlin, predvsem orhidej, na majcenem balkonu."



"Hobi: vezenine. Tale komplet prta in prtičkov sem naredila kakih 20 let nazaj, kake 4 leta nazaj pa uspela obkvačkati."



"Kadar utegnem, priredim japonsko večerjo. Suši naredim sama, vendar s prekajenimi ribami, ne surovimi."



Kaj je tisto, o čemer največ časa razmišljate?

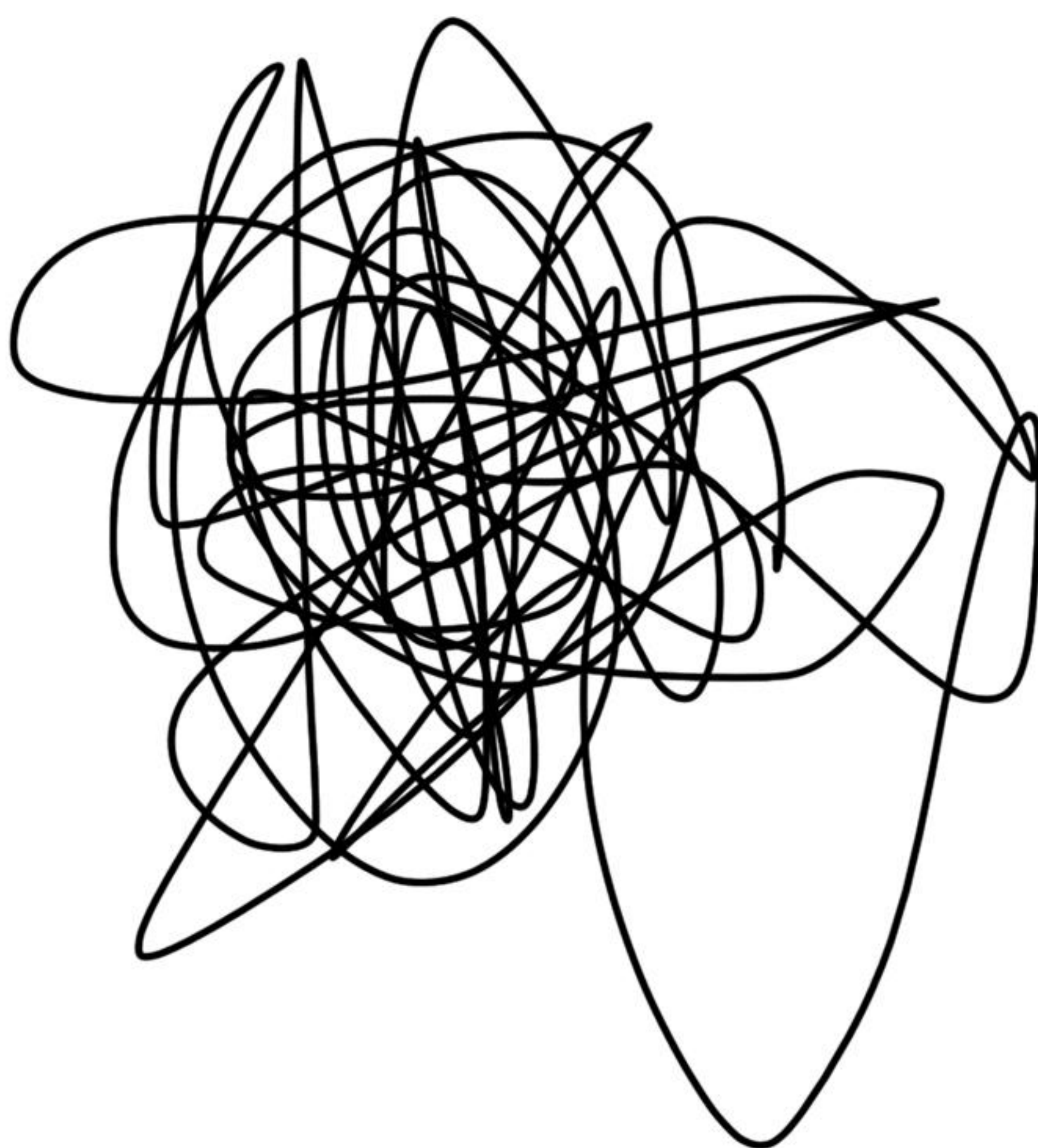
Večino časa premlevam kaka strokovna vprašanja, ki me strastno zanimajo; o kaki reči včasih tako meljem več mesecev in celo let, ker sem, se mi zdi, precej nezmeren, strasten človek in me kako vprašanje lahko čisto obsede. Na primer o izkušnji terenskega dela, o kateri premlevam že vsaj sedem let; terensko delo je bilo zame resnično formativno in opravila sem ga ogromno. Tudi ne morem delati ene reči naenkrat, moram delati najmanj dve, tako da med pospravljanjem in kuhanjem vlečem s seboj tablico, poslušam predavanja, poslušam članke, poglavja iz knjig, in strojnemu branju tekstov sem se sijajno privadila. Potem tečem z mokrimi rokami hitro zapisat kako misel, ki se mi utrne. Imam cele mape takih čečkarij, čeprav od nedavnega tudi Siri narekujem kakšno idejo, in imam na stotine tovrstnih obvestil na računalniku. Prijateljice in prijatelji mi očitajo, da sem vedno bolj asocialna, in čisto mogoče imajo prav: neizmerno uživam, ko sem sama (no, ne čisto: imam psa, in že od otroštva si ne predstavljam življenja brez pasje družbe) in včasih so mi prijateljska druženja strašansko odveč. Razen, kadar sama povabim in skuham formalno večerjo, s hudo zapleteno in formalno estetiko pogrinjka. Tako igračkanje me sprosti in veseli.



“Zelo rada tudi kuham sadne želeje in pripravljam različne shranke. Tole so lesnike (divja jabolka), vložena v kisl sladki sirup. Lesnike so narabutane v Tivoliju.”

Kaj vam ne gre dobro, pa si želite, da bi vam šlo bolje?

Hm, včasih se zapletem v hecne zanke, za katere potem ne morem dognati, kaj sem naredila narobe. Pred kakšnimi tremi leti sem iz sobice, ki je bila prej moja domača pisarna, naredila garderobno in arhivsko sobo: obleke, čevlji v škatlah, kovčki, fascikli, računi, take reči. Vse sem lično pospravila in uredila, zdaj se pa ne morem načuditi: prej nisem imela garderobne sobe, pa so bile cunje vedno pospravljene tako, da jih ni bilo videti in so bile obvladljive. Zdaj so vsepovsod: v dnevni sobi, v kuhinji, v spalnici, v kopalnici. Ne morem dognati, kaj je s sistemom narobe. Včasih čisto resno stojim sredi te slavne garderobne sobice in preudarjam, kje je sistem zatajil? Česa ne vidim? Pomislila sem celo: če bi sobico preuredila nazaj v delovno sobo, ali bi se stvari nekako magično ponovno uredile? Kot pri nič koliko podobnih zagatah v preteklosti se zanašam, da se mi bo nekega dne stvar razjasnila v trenutku nepričakovane intuitivne jasnosti. No, to je tudi del tiste zabave, ki se ji reče nenehno spoznavanje samega sebe.



Kako se je vaše doživljanje v predavalnici spremenilo od prvih dni do danes?

O, zelo. Preden sem nekako leta 2014 začela predavati na FSD, sem imela s tem precej omejene izkušnje: desetletja sem bila raziskovalka, imela sem za seboj triindvajset raziskovalnih projektov, domačih in tujih, in sem bila z njimi zaposlena vrh glave. Govorjenje o tematikah teh raziskovanj je bilo zame večinoma omejeno na kroge kolegic in kolegov. Zadnja leta tega malone izključnega raziskovalnega življenja sem dvakrat letno predavala tri module na podiplomskem

študiju na univerzi v Kremsu v Avstriji, študentje pa so bili večinoma zelo odrasli ljudje, profesionalci, ki so študirali na magisteriju. Redna redavanja veliko mlajšim ljudem so bila torej zame večinoma nova izkušnja. Morala sem se spomniti, kakšna sem bila jaz in moja generacija v teh letih, in morala sem ugotoviti tudi, da o tem že dolgo ne razmišljam več, da o tej svoji lastni preteklosti zelo malo vem, ali pa se slabo spominjam. Moj najmočnejši vtis pa je sprememba, ki jo ljudje v teh letih doživijo nekako med drugim in tretjim letnikom: pomladi so še najstniki po obnašanju in razmišljanju, jeseni pa so čisto spremenjeni, poglobljeni, odrasli ljudje. To me vedno dojmi in gane. Skušam jih zelo natančno poslušati, ker se tega pa spominjam: ko sem bila jaz v njihovi koži, nas profesorji nikoli niso poslušali. Zelo skrbno so vzdrževali svojo nadrejenost in nedostopnost še daleč v podiplomski čas. Čeprav sem jaz pač imela srečo: ko sem bila med magistrskim študijem asistentka pri prof. Stanetu Južničju na FDV, sem se od njega ogromno, ogromno naučila. Ure in ure sem presedela v njegovem kabinetu in ga poslušala. Bil je v vsakem pogledu res izreden človek in pedagog.

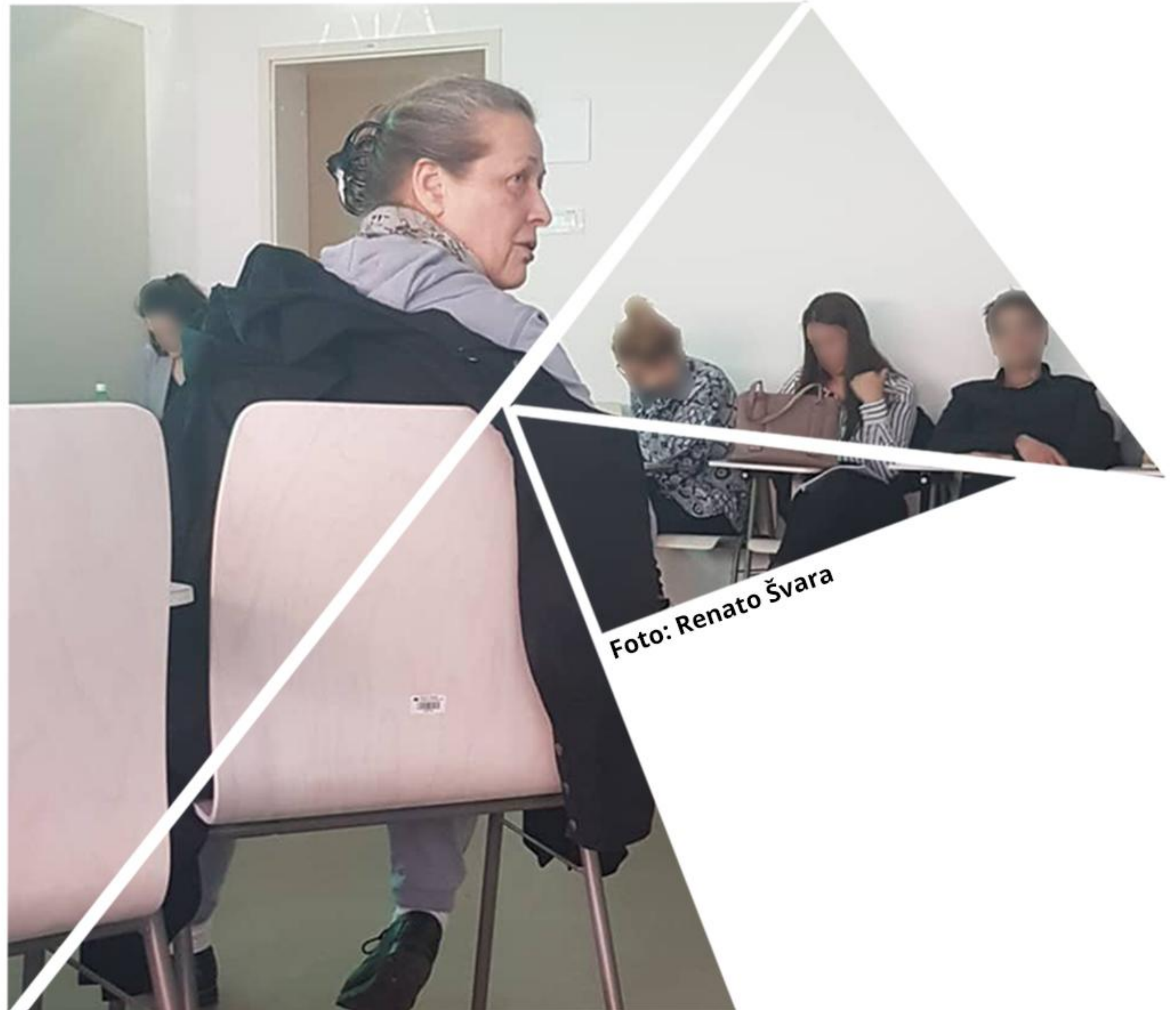


Foto: Renato Švara



Javni govor na lanski otvoritvi kamnov spotikalcev, avgust 2018



Foto: Mladina

Kaj se vam v tem trenutku zdi največji izziv socialnega dela?

Dve stvari. Najprej to, da se socialnemu delu krči delokrog in se ga skuša marginalizirati, dobršne dele njegovih sedanjih pristojnosti pa tako ali drugače privatizirati. Temu se je treba upirati, ker je kratkovidno in škodljivo. Ne zdi se mi narobe, je le kot še en drobec v splošni privatizacijski blaznosti vsega skupnega, ki jo doživljamo že kakšna tri desetletja in se je tako pospešila po krizi leta 2008. Posebej zgrešeno in nevarno se mi zdi to demontiranje vsega skupnostnega in solidarnostnega v času, ko vemo, da bo okoljska kriza nedvomno dosegla katastrofalne globalne razsežnosti in lahko pričakujemo na stotine tisočev, milijone ljudi, ki bodo bežali pred sušami, poplavami, lakotami, iz krajev na Zemlji, ki bodo postali za človeka neprimerni za bivanje. Ta trenutek praktično

nikjer na svetu namreč nimamo nobenega systemskega načrta za ravnanje v takih neznanskih katastrofah, edini posredovalci pa so ta trenutek oboroženci: vojska in policija. V časih, ko nam grozi, kot pravi Noam Chomsky, razpad organiziranega človeškega obstoja na planetu, še sami pospešeno razdiramo vse skupnostne, organizirane naprave, ki bodo poklicane k reševanju tako težkih situacij, kot si jih morda danes še niti predstavljati ne znamo. Socialne delavke in delavci so tisti izobrazbeni profil, ki precej vedo o zelo veliko rečeh: o pravu, o psihologiji, o sociologiji, neenakostih, o travmi, o človeškem predsodkovnem refleksu, ki se v kriznih časih tako okrepi, da preglasi razum in sočutje. Mislim, da bi socialno delo moralo načeti to debato o preventivi situacij, ki prihajajo, in si v načrtovanju in reševanju teh problemov zagotoviti eno od osrednjih vlog: če bo vse v rokah oborožencev, se nam kaj slabo piše.

Katera je najbolj nenavadna stvar, ki se vam je zgodila v življenju?

Veliko na vse načine čudnih peripetij sem doživela, nekatere zabavne in nekatere veliko manj zabavne, nekatere pa celo odločno mistične.

Ampak ena je čisto nedavna. Lani sem med tednom predavanj v Berlinu na šoli Alice Salomon neko popoldne v mrazu in vetru pešačila proti hotelu in se brez kakršnegakoli jasnega vzroka spomnila na kolegico, Američanko, s katero sva skupaj delali na nekem velikanskem projektu pred kakimi etnajstimi leti. V teh spominih prekoračim kakega pol kilometra. Tedaj smo se veliko družili in tudi sicer sva ostali v stiku, ampak tako površno pač, s kakim priložnostnim elektronskim sporočilom nekajkrat na leto. Kar zavijem okrog vogala in se dobesedno zaletim vanjo! In potem sledi vzklikanje, cviljenje, poskakovanje, objemanje, v takih trenutkih pač vsi postanemo najstniki. Brez sape ena drugi pripovedujeva: ravnokar sem mislila nate!! In res, zdelo se je, da sva obe vsaj nekaj minut, preden sva se zaleteli, mislili ena na drugo, in seveda nobena od naju ni vedela, da bova ravno tisti dan, tisti teden obe v Berlinu, ona pa je bila tam sploh prvič v življenju! Kajpada sva potem vse popoldne presedeli v kavarni in klepetali.



Najboljši nasvet, ki ste ga dobili in dali.

“

Če kaj, potem sem se navadila, da ne dajem obćih modrih življenjskih nasvetov: tisti, ki jih išće, jih ne more uporabiti, ker preprosto ne uvidi, o čem govorijo, tisti, ki jih daje, pa obratno ne uvidi, da spraševalec ne more uvideti. Omejujem se na pomoć, če jo le lahko nudim.

”

PETRA MISICA SMISEL

Je smisel živeti, če smisla ni,
zakaj nesmisel v smislu živi?

Kje smisel si,
ko boli,

ko težko je duši,
ko ruši

se svet,
razlogov pa je vse manj za živet.

Bolečina očem ostaja skrita,
sreča je v žalost ovita.

Bi pomagal dotik, beseda, objem?
Ne vem.

A nekje nekaj je vedno,
za kar je živeti vredno,
ker tudi, če izgubiš upanje v sebe,
nekdo je zraven tebe.

Izgubljena kravata

Ta hiša ni moja, a si lahko precej prepričan,
da je včeraj bla naša.
Ko tvoj obraz izgleda mrtev,
a veš, da mrtve samo oponaša.
Ni se treba pogovarjat,
ker si vse že povedal nekaj ur prej,
ko bil je že dan, a ti še zbujen.
In prineseš kavo dekletu, ki ti je vseč,
in izveš, da jo pije z mlekom
in mogoče zato
včeraj nič ni bilo.
Ampak vidiš pogled, ki ti ga da,
in objem v slovo
ni pol tok slab kot bi bil lahko.



RENATO ŠVARA

BESEDA

ANŽE TRČEK

"Beseda je dogovorjeno znamenje iz glasov in črk."

"Kaj?"

"Beseda je dogovorjeno znamenje iz besed in črk."

"Oblika in pomen."



FIŽOL

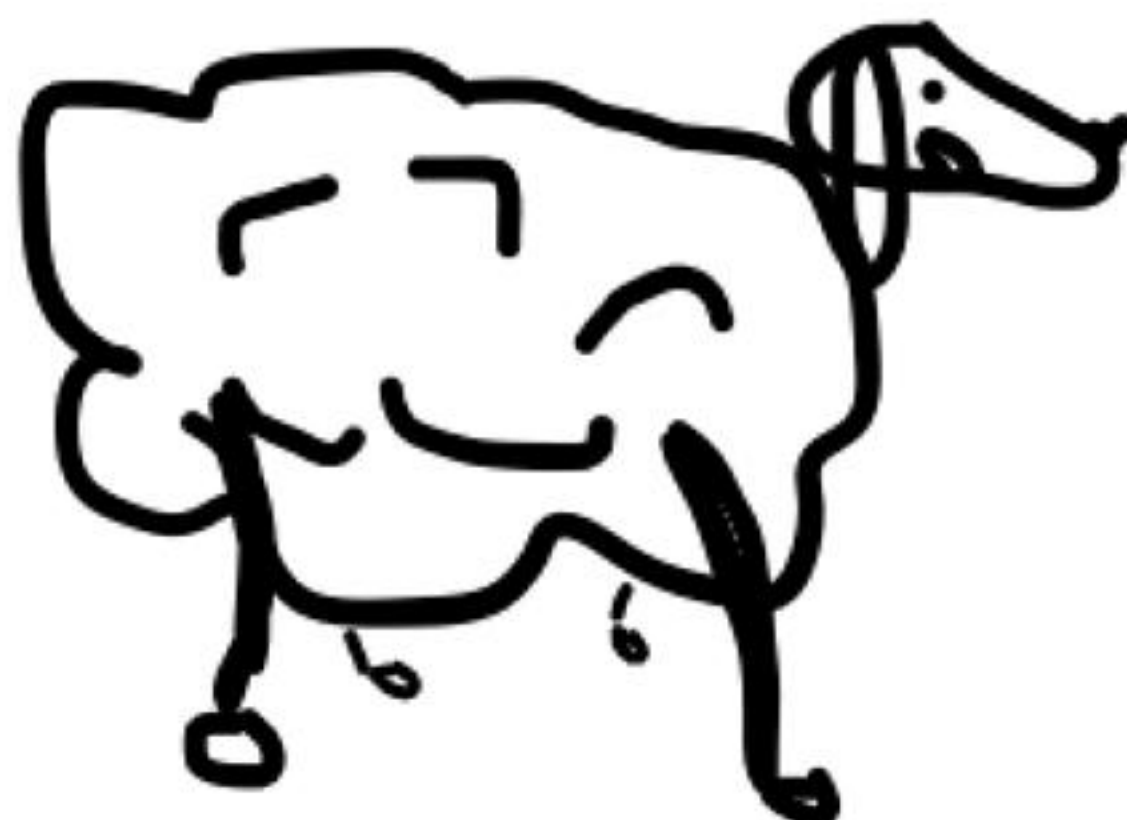
- oblika: fižolasta

- pomen: da uničuje popolnoma dobro hrano

"Fižol nima možganov, zato hrane zagotovo ne uničuje namenoma. Tako kot ti namenoma ne uničuješ sveta s svojo neumnostjo."

"Eeeeeeej..."

"Bleeeeeee-jaš?"

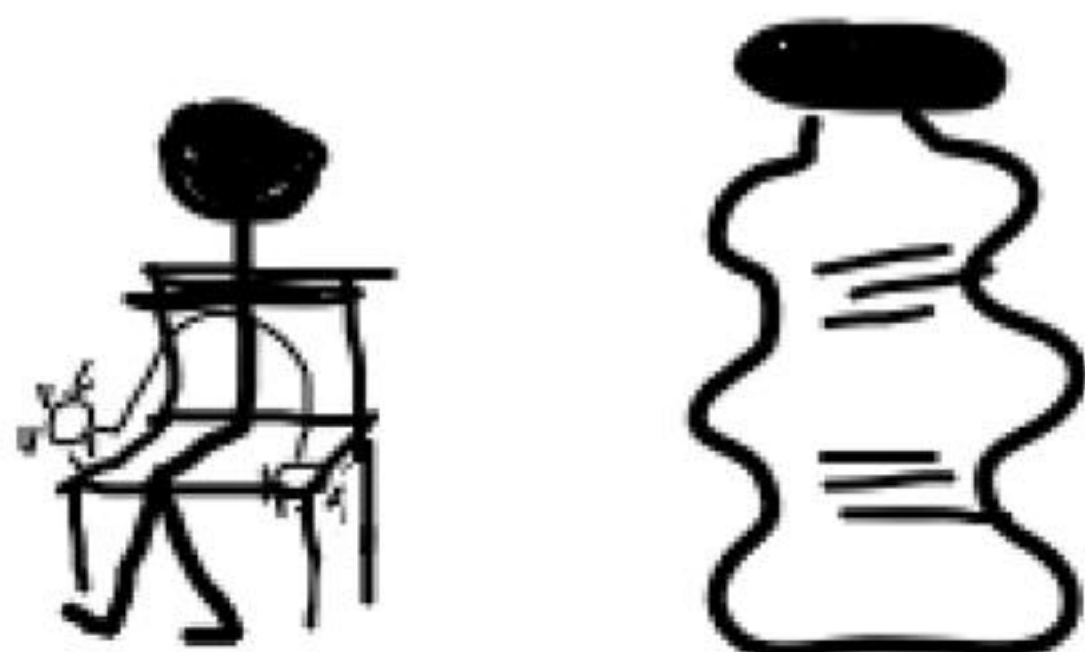


"A to naj bi bila ovca?
Haha..."

"A boš ti narisal boljšo?!"

"Tvoja mtka je ovca!"

"Besede, besede, besede, besede, besede, besede, besede, besede, besede, besede!"



"Kaj je v glavi?"

"Sporočevalec, prejemnik,
kraj in datum."

"Kaj pa možgani?"

"Njoha ha ha ha ha ha ha ha ha"

"Beseda ni konj!"



Ampak KONJ je beseda.



Napačno nogo imaš :P



Ti je sploh nimaš!
Hijahahaha...

SI LE TRENUTEK

Dotik rok neznancev na podzemni
Stik oči
Menjaj besed
Obarvana jesen ki pade na tla
In zmrzne
Bežen trzljaj spečega
Obraz med obrazi
Medmet v dialogu
Kaplja v oceanu

Morda te že jutri pogoltne kak
deček, ki se je ravno naučil plavati.



RENE VREMEC

PSIHIJATRIJA

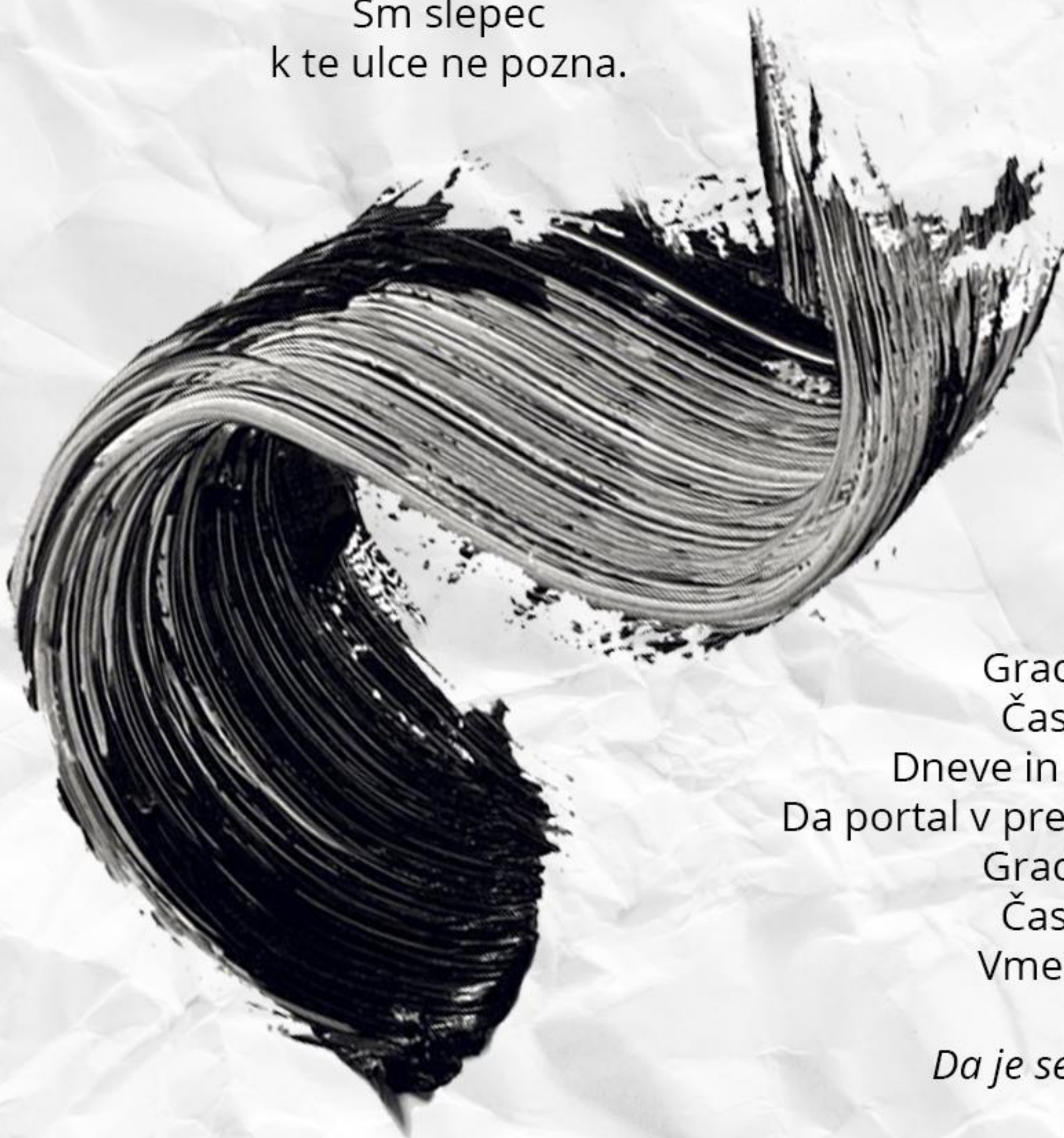
Pogoltni svoje temne misli
In jih izbruhaj
Odpeljejo te na psihiatrijo
Da govoriš o svoji depresiji shizofreniji bulimiji - kdovečemiji
Pomembno je
Da svojih misli ne goltaš in bruhaš
Temveč konstruktivno izlivaš v strokovna ušesa
Da pišeš eseje o svojem življenju
In zopet vzljubiš literaturo
Da dobiš droge za džabe - nov hors za vojsko normalnosti
In ti ni treba ob 3h zjutri na meti iskat dilerja
Da ti privežejo telo privežejo misli preluknjajo dušo prerežejo jezik stresejo možgane operejo
osebnost preberejo usodo izbrišejo sanje ubijejo upanje polikajo pregibe nalepijo nalepke
Da te ozdravijo življenja
Privežejo na križ (apatije)
Ne vstaneš čez tri dni
Ampak čez tri leta

In nihče te nima za Jezusa.

★★

Življenje vse obrne,
Vse obrača
En dan na vrhu si
Drug dan na dnu sveta
Kdo vedel bi
Ali partija se izplača

Sm slepec
k te ulce ne pozna.



★★

Gradila in gradila
Časovni je stroj
Dneve in noči je prebedela
Da portal v preteklost končno bi imela
Gradila in gradila
Časovni je stroj
Vmes pa pozabila

Da je sedanjost izgubila

REKONSTRUKCIJA

Rekonstruirati se
Postaviti slike
Na mesto ogledal
Zrisati miselni zemljevid - ga radikalno oklestiti:
Izbrisati slepe ulice
Zasaditi več vrtov
Čez klančine speljati reke

Zbombardirati betonske džungle prepričanj
O svetu
O naju
O sebi

EN CHEESEBURGER PA ENO COCA-COLO, PROSM.

Fak, naj gre vse v pičko materno, dost mam vsega, dol mi visi, pa naj bo jutro konc sveta, nej bo že enkrat konc tega kurčevega sveta, ker itak nikomur ne koristi - niti ljudem, niti ničemur okrog nas. Sanja se mi ne, zakaj nej bi melo vse to vmesno trpljenje sploh smisu, če na koncu itak umremo. In kaj vmes - nč - en kup brezveznega dela in sranja in mogoče mal fuka pa drog, to je pa tud vse. Dobro, lohko bi dubu hudo službo in bi vsem v rit lezu in pol bi napredoval, pa mel hudo plačo, pa bi si Mercedeza kupu, pa bi bejbikam vn trap nabiju, pa bi bil cel hud in bi se po men slinle, pa bi lobe lohko cele dneve vleku in bi se počutu k bogu na tem malem kurčevem planetu, sam kva pol? Par bi jih pofuku, lohko tud vsak dan drugo, namesto da si ga kle u kleti nonstop na roko mečem. Pa pol? Nč, pizda, pojma nimam zakaj nej bi mel lajf smisu.

Frendi mi skos nabijajo: Jooj, Jaša, si kreten, point lajfa je, da uživaš. Uživaš? Kurac uživam. 10 ur na dan delam za tistih neki evrčkov enkrat na mesec, itak jih takoj zapušim, k so mtko odpustil pr petdesetih in kje nej člouk pr petdesetih najde šiht, če nima šole stari. Fotr, koj kurac vem kje je fotr, da bi kej pomagu. Boli njega za nas. Vidiš, on ceni užitek.

„Ej, poba, a maš vžigalnik?“

Nek klošar v prevelkih cunjah gleda vame s tistim pogledom, k mi pravi, da je lihkar eno flašo vina dobro pokončal, zdej pa se mu že đola po ustih valja, pa bi rad kr takoj še mal odmora od realnosti, bi rad šel še mal dlje. Sej, kdo bi mu zameru. Dam mu fajr, pogledam stran in upam, da mi ga čim prej vrne in spizdi. Mislm, sej nimam nč proti, sam ni mi pa najbl prijetno s klošarji okol hengat, da me slučajno kdo ne vid. Sam ne, člouk se usede zravn mene na klopcu, pa lagano đolo kadi. Ne gleda me in js ne gledam njega, sej tud ni glih višek estetike. Strmim v avte, k vozjo mimo, pa se delam k da me ful zanimajo: vse tablice prečekiram, pa znamke, lohko bi raziskavo naredu, majkemi, pa upam, da me model pr mir pusti. Mir, sam mir hočm. Nobenga, k bi mi moril, nobenga k bi se pogovarju z mano, sam mir. Pizda, slušalke sm doma pozabu, to bi bla epska poteza, vedno deluje.

Pa sej bi lohko tud vstal in šel, sam to bi blo čudno. Blo bi k, da se ga izogibam, tega ne morm narest. Lohko sam sedim in upam, da bo on kmal šou. Eh, jebeš, sej lohko grem, boli me za enga klošarja. Vstanem in grem, ne pogledam ga, on nč ne reče, itak je v drugi dimenziji, pa verjetn sploh ni

„Dej prid do mene, mam eno hudo idejo.“

Pet minut, pa že stojim pred fletom in trkam, ko nor. Luka odpre v Nike trenerki, spedenan v nulo, diši k pička pred dejtom, da se skor zadušim v temu oblaku parfuma, k me objame.

„Kjes brt! Kaj je novga?“

„Nč. A zmotamo enga?“

„Itaaaaaak.“

„Ej stari, js mam hudo idejo. Ti bi rad skenslu un šiht v meku, ane?“

„Ja valda bi ga, sam rabm delat, rabm keš, ne morm kr tko.“

„Pa neee, keš se loh tud dost bl lagano služ“

„Ej, ne mi začet bluzit z nekimi piramidnimi sistemi spet, sej veš, da je to totaln nafuk.“ „Neeeee, stari, lej to.“

Vzame komp, odpre Youtube, napiše neko ime, pa pet minut gledava pičko, ki bluzi gluposti: Kolk je stara, kva rada dela v lajfu, pa kolk je visoka, pa kako kozmetiko uporablja, pa bla bla bla. Ne me jebat. Sej je huda, ne rečm, polne ustnce, prec bi ji ga dal v usta, pa oprijeta majčka, mmmm, mal se ji joške vid. Sam kva pička bluzi, to je pa neverjetno. Še dobr, da mam đolo u roki, drgač bi znorel.

„Pa dej Luka, kaj je to?“

Lukove oči so k ognjemet na Prešercu za silvestrovo.

„A veš, kolk ta pička služi?“

„Nč, bi reku, razn če pičko prodaja.“

„5 čikov na mesec stari, TO je biznis prihodnosti!“

„Člouk kaj, a pravš, da se posnameva in poveva kolk kilogramov mava in kje kupujeva srajčke?“

„Ne! Lohk sva bolj kul! Sam snemat se morva, bit kao ful huda, pa neki kao kul. Sam morva v angli pofurat, k čene ne bo nč keša. Pa morva it v to, da se snemava z nekimi produkti, da nam pol podjetja dajejo keš, k drgač tud kle ni nč keša.“

„Ej, ne vem, stari ... “

„A res? Cmon? A res hočš v meku gnit do konca lajfa? Deset ur na dan? Če pa lohk sam lagano živiš, pa snemaš, kok je tvoj lajf hud? A štekaš to foro? Najbolš!“

„Ne stari,js nism za to, da bi s sebe klovna delu, ni šans.“

„Pa sej nis klovn, si zvezda! A štekaš?!?! Pa take pičke, k je ona, bi pofuku en dva tri.“

„Ne, stari, dej, morm it, jutr delam ob šestih.“ „Sej to – pomisl še enkrat – nikol več ob šestiih!“

„Ej, res morem pičit, bom razmislu, se slišmo!“

~

Ulce so prazne, glava polna. Ni šans, da bom to delu, jebeš keš na izi. Deset ur na dan bom delu k pošten člouk, bolš to, k da sam s sebe debila delam, pa se prodajam k nek produkt na trgu - najbolš bi blo, če bi se kr snemala kako fukava, pomojem bi to prneslo največ keša, ha-ha.

Sam pizda ja, da dobiš še neki evrov sam s tem, da se snemaš, pa promovira stuff ... Mamljivo, morm prznat ... Sam ne, ne bom delu tega! Ni šans, pizda, sej nism nek glupač, to pa ja nism ... Nism ne, pa glih tko v meku delam, to tud ni lih za višek intelligence... Sam kva, itak s temi vlogi na začetku tud nč ne zaslužš. Bi se mogu par let maškarado it, prednbi zaslužu. Luka je itak naivn k debil, Luka pade na vse te fore, njega ni za poslušat. Kva pa, če bi se sam fentu pred kamero, faaaak, to bi šlo viral, prec, haha. To bi blo pa genialno ej, kaj pa če se en fenta, drug pa takoj biljone ogledov faše. Sam, a je pol v tem kaj keša? Ja kvaa, lepo si v Kappa hlačah, vrat prerežem. To bi bil en hud statement stari. A ne bi blo hudo za neki umret? A ne bi meu lajf več smisla? Počutu bi se, k da bi se celmu svetu v ust posral. Celmu temu sfukanemu planetu. Pička materna, ta gadna budilka, že 6 zjutri, fak, filing mam k da sploh nism spal. Neke bolane sanje sm mel, kva že ...

Fak, kok me pa glava boli. Nima smisla več ležat, na hitrco se bom spravu, neki dal v usta, pa pičim. Mtkka koma spi na kavču, spet, jao no. Res bi si mogla službo dobit, to jo bo čist pokopal. Sam ne vem kaj lohk js kle nrdim. H socialni zih ne bom hodu, k so itak vse glupe, tam papirje premetava-jo, pa nč ne nrdijo. Eh, kva sploh mene boli kurac, če mtkki očitn dol visi za cel planet ... Sploh ne bom razmišlu, itak je vse u kurcu, če razmišlam, pol odkrivam še neke podzemne labirinte te kurčevosti, brezveze. Šit, je mrz, še pet minut do trole, en čik, pa bo. Bus je prazn, itak, kdo bo pa v soboto ob šestih pokonč, razn uni k se spravljajo s partijov.



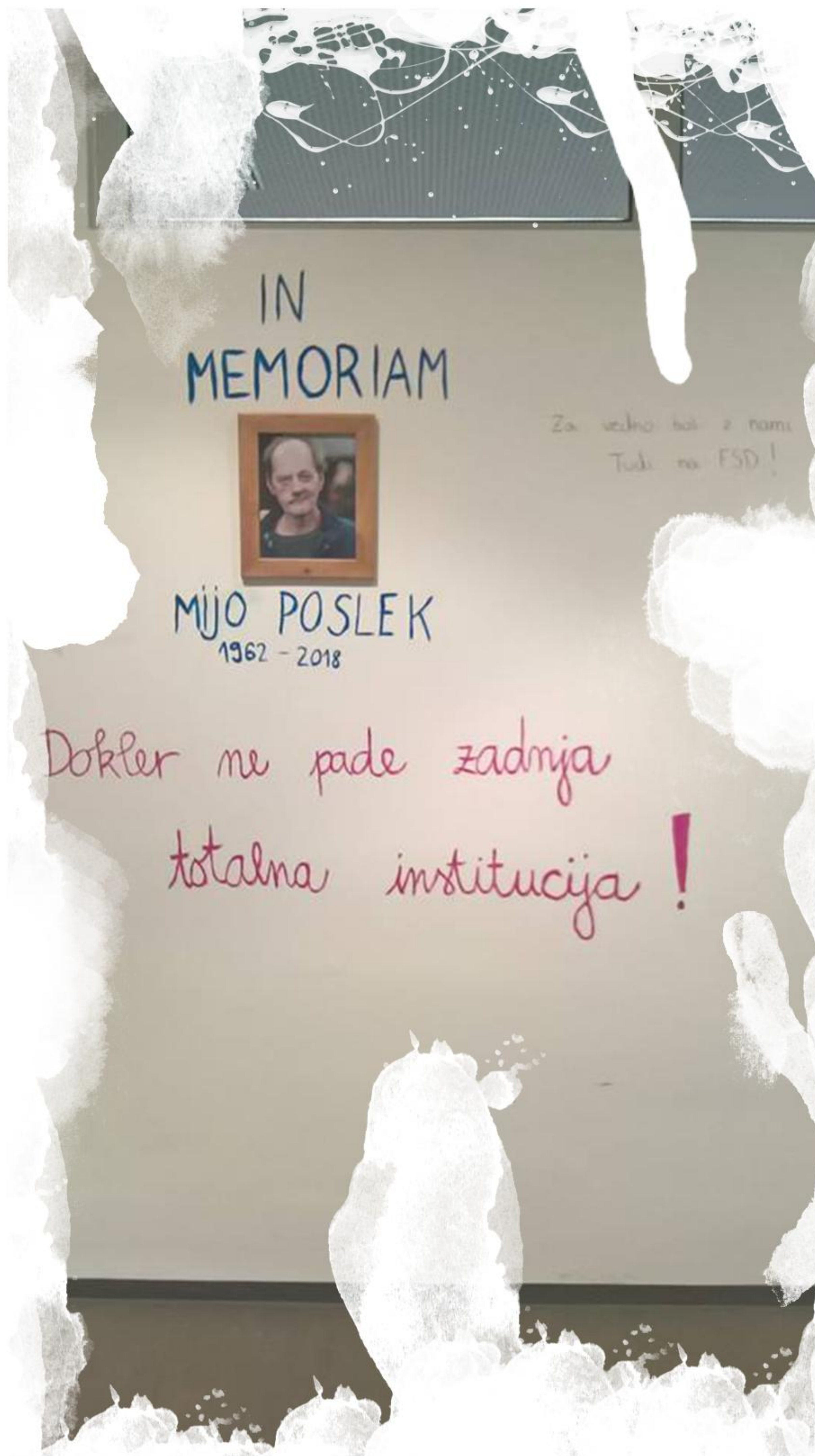
Mcdonalds. Spet kle. Napis
utripa, vau, čist hudo.
Še en neskončn dan nesmisla. En
krompirček, pa en Big mac, pa en
cheeseburger, prosm. Še ena
namaškarana pička, še en naduvan
tip, še ena mamica srednjih let z
otrokom, k te gledajo, k da si
avtomat, ne pa člouk. Sam hočjo
svoj hamburger, pa to čim hitrej,
k se jim mudi, a veeeš. Mcdonalds
pač ni plac, kjer poklepetaš s
prodajalcom. Mcdonalds je ena
velika mašina. In mi, mašince
znotraj mašine. In na konc dneva,
se res počutm k ena mašina -
ubistvu si želim, da bi to bil, se
vsaj ne bi počutu tko kurčevo.
Cheeseburger, Big Mac, pa veliko
Coca-colo, prosm. Naročila se
ponavliaio k mantra nekega meniha,

k ma res rad cheesburger. Skor bi
lohk meditiru. In pol pomislm, da bo
to moj lajf. In se vidm, starca, k kle v
Meku vsak dan govori: „Naslednji,
prosm.“ In njegove oči, so oči robota.,
A res hočm to? Ne, sam, kak je pa
izhod? Brez šole, brez keša, kaj naj?
Lohk dobim drugo službo, k bo čist
ista k ta mek - isto sranje, drugo
pakovanje. Najrjaj bi odkoraku vn,
kar zdej, kar takoj, brez posledic,
brez občutka odgovornosti. Se nikol
več vrnu, zginu v pizdo materno,
alpa sam izpuhtel. Da se mi ne bi
blo treba več ukvarjat s tem
ne-življenjem. Ker stari, žou ne
vidm kako bi loh blo drgač, kokr
je zdej. Z Lukom se ne bom šel
jebenega klovna. In pol se
spomnim unga klošarja od včer
in pomislim - On je čist svobodn.
Vse je moja odločitev. In se vrne
neka misel in se usede vame in
in ne gre stran. In mir me celga
prevzame in končno vem, kje je
je izhod. Oddelam smeno do konca.
Prjazno se smehljam vsem
namaškaranim karikaturam, ki jim
strežem. Čutim mir, čutim srečo,
čutim neki, česar že sto let nism čutu.
Vsa jeza, vsa frustracija je izpuhtela v
nč in sm k menih, k ma vsa ta naročila
za svojo mantro. In po smeni se vozm
dam in se smejim, vse je čist kul, res
zakon, pa pridem dam, odprem Instič
in poskrolam po vseh teh popolnih
lajfih popolnih ljudi, k hodjo vsak dan
v fitness za svoje popolne postavce,
pa na prestižna potovanja, pa v fensi
restavracije, pa so ful 'in love' in ful
lepi in ful kul. Svojo zavaljeno rit
počim na stol. In začnem live video

„Svet ni ful lep, debili! Tud če se 24 ur na dan na svojem instiču pretvarjaš, da je tvoj lajf pravilca - ni, in ne bo, ker je ta svet v kurcu. Ja, bodte pozitivni in plačujte svoj keš tem novodobnim gurujem, da vas učijo razmišlat pozitivno. Sam povejte mi, kako nej razmišljam pozitivno, če vsak dan 10 ur na dan delam k robot? Kako razmišljat pozitivno, če komi prideš skoz mesc? Pa, a ste to res vi? A ste tok srečni, k na tem pofukanem instiču? Ja, stoposto. Dejmo sam egotrip furat, pa ne razmišlat! Ohranmo ta sistem, pa delimo k mravlce, tih bodmo, zaprti vsak v svoj namišlen popoln svet, vsak osamljen tam. Men gre, po pravic povedano, ta svet na bruhanje. Bruhu bi lohk cel dan, sam kaj k nimam dost keša, da bi lohk tolk jedu. Poščijem se na ta kurčev sistem, na Mcdonalds in vsa podobna sranja, na kurčeve lučke v trgovinah in reality show-e po tvju - res, ful so real, pošcijem se na ta určev planet. Folk, pošcijte se tud vi. Ne bit pasivni.“

Pol se vstanem, da vsi vidiyo moje Kappa hlače ...

IN MEMORIAM: MIJO POSLEK



Tu ne boš prepleskan.

AFORIZMA

ROBERT ŽERJAV

"Pri nas so doktorji in magistri znanosti bolj (dr)erarji
in (mag)ioničarji, ker nimajo nobenega znanja."

Janezek v šoli vpraša učiteljico: "Ali veste zakaj
gre petelinček na putko?"

Učiteljica odgovori: "Ne vem." Janezek pa hitro odgovori:

"Petelinček gre na putko zato, da bolje vidi procesijo."



Po moč

Časopis **Po moč** je časopis študentk in študentov socialnega dela, ki izhaja že peto leto.

V uredniškem odboru želimo, da bi bil to časopis, v katerem lahko izraziš svoje mnenje, raziščeš in predstaviš tematiko, ki te zanima ali pa opozoriš na problematiko, ki jo opažaš. Vabimo tudi vse umetniške duše, da z nami podelite svoja umetniška dela v obliki pesmi, slik, proze ali karkoli drugega in s tem popestrite časopis.

Ustvarjamo vključujoč prostor, v katerega lahko vstopiš s svojimi temami in s svojim pogledom. Vljudno vabljene in vabljeni pri soustvarjanju nove številke časopisa Po moč.

Vaša vprašanja, ideje, predloge, mnenja ali prispevke nam posredujte na:

casopis.pomoc@gmail.com

ali se nam oglasite preko Facebook strani časopisa Po moč.



Skeniraj kodo s telefonom, da prideš do Facebook strani časopisa.